

Statsbidrag till samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar

**Bidragets användning, deltagarnas
erfarenheter och effekter av
beviljade projekt 2016–2018**

Förord

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) fick 2016 i uppdrag att fördela projektbidrag till kommuner och samordningsförbund för samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar. I denna rapport följer myndigheten upp hur bidraget har använts och, i den mån det är möjligt, bedömer vilka effekter bidraget har gett i förhållande till sitt syfte.

Mellan 2016–2018 fördelade myndigheten nästan 52 miljoner kronor inom stödformen. Rapporten bygger på de ansökningar som bifallits under de tre åren samt samtliga slutrapporterna för 2016 och 2017. För 2018 ingår de ansökningar som bifallits samt slutrapporterna för de projekt som avslutats och där en slutrapport lämnats in. Ansökningshandlingarna och slutrapporterna ger en bild av vad bidragen till kommunerna och samordningsförbunden har använts till, vad de har haft för verksamhet och vilka resultat som projekten har lett till. Rapporten försöker även identifiera framgångsfaktorer och utmaningar projekten haft under de tre åren MUCF fördelat bidraget, vilka aktiviteter MUCF har genomfört, samt förmedlar projektarbetarnas och de ungas erfarenheter av sitt deltagande i projekten.

2018 var sista året för denna treåriga satsning, och de sista bidragen fördelades i maj 2018. De sista projekten avslutade sina projekt i slutet av 2019 och de sista projekten har tre månader på sig att lämna in sina slutrapporter. Myndighetens förhoppning är att denna rapportering av bidragets användning och effekter ska bidra till ett beslutsunderlag till regeringen om eventuell liknande satsningar i framtiden.

Rapporten har tagits fram av Mattias Andersson på Avdelningen för statsbidrag.

Lena Nyberg, generaldirektör

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor

Innehåll

Förord	2
Sammanfattning	4
Inledning	5
Bakgrund	6
Syftet med rapporten	7
Uppdraget	9
Uppdragets uppstart	9
Bidragsfördelning	10
Beviljade projekt	12
Bidragets användning	12
Geografisk spridning	14
Inriktning för beviljade ansökningar	15
MUCF:s kontakt med beviljade projekt	18
Målgrupper och deltagare i projekten	21
Projektexempel på arbetet med de unga	23
Vad säger ungdomarna	25
Projektens genomförande	27
Projektens olika faser	27
Framgångsfaktorer	28
Motgångar och förbättringsområden	31
Projektens samverkan	33
Bidragets resultat och effekter	36
Resultat för projekten	36
Fortsättning för projekten	39
Spridning av projektens resultat	40
Slutsatser och bedömning	42
Slutsatser	42
Referenser	46
Bilagor	48
Bilaga 1	48
Bilaga 2	49
Bilaga 3	51

Sammanfattning

Enligt MUCF:s instruktion från 2018 ska myndigheten utifrån ungdomars olika förutsättningar och levnadsvillkor bidra till att ungdomar etablerar sig i arbets- och samhällslivet.¹ Satsningen på arbetet med unga som varken arbetar eller studerar utgör med andra ord en hög prioritering för myndigheten.

Det här är andra året som MUCF rapporterar resultat och effekter av bidragsgivningen till statsbidrag för samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar. Den första rapporten lämnades in i början av mars 2019 och innehöll bara resultat och effekter för bidragsgivningens första år 2016. Rapportens syfte är att ge en bild av hur bidragen har fördelats, både geografiskt och innehållsmässigt. Rapporten redogör även bidragens användningsområden, resultat och möjliga effekter. Resultatet bygger främst på slutrapporterna för 2016–2018 men eftersom projekten har tre månader på sig att slutrapportera så har samtliga projekt inte hunnit att avslutas när denna rapport skrivs. Att inte samtliga projekt lämnat in sina slutrapporter innebär att rapporten bygger på samtliga ansökningshandlingar för de 65 beviljade projekten och 88 procent, eller 57 av 65, av de beviljade projektens slutrapporter.

Citat och statistik har hämtats från myndighetens elektroniska ansöknings-system. Bidragens användningsområden redovisas utifrån organisationernas egna beskrivningar av verksamheten. Uppgifter om bidragens resultat och effekter bygger på fritextsvar från organisationerna i samband med att de redovisat bidraget till myndigheten. Sammanställningen visar att de resultat och effekter som organisationerna rapporterat in till myndigheten ligger i linje med bidragets syfte. Förhoppningen är att rapporten ska ge regeringen ett relevant underlag för att bedöma om någon liknande bidragsform ska inrättas efter att denna treåriga satsning tagit slut.

Rapporten konstaterar att de beviljade projekten sammanlagt nått nästan 4 700 unga. Statistik saknas för ungefär en femtedel av dessa men av de drygt 3 700 som har rapporterats så har cirka 40 procent gått vidare till arbete eller studier.

Myndigheten konstaterar att bidragsgivningen har gett betydelsefulla resultat. I den avslutande delen lyfts myndighetens bild av stödet och de slutsatser som kan dras av projektens slutrapportering. En av de viktigaste slutsatserna är att bidraget har fått långtgående positiva effekter på framför allt individnivå, men att även vissa positiva effekter kan ses på samhälls- och organisationsnivå. Dock gör bristen på långsiktighet och bidragets omfattning att resultaten blir begränsade. Myndigheten föreslår därför att bidraget återinförs, men i större skala.

---

¹ Förordning (2018:1425) med instruktion för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.

Inledning

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) är en statlig myndighet som tar fram kunskap om ungas levnadsvillkor och om det civila samhällets förutsättningar. En av våra kärnuppgifter är att fördela bidrag till föreningsliv, internationellt samarbete, kommuner och forskning. Inom de nationella bidragen fördelar MUCF medel till organisationer som kan söka organisationsbidrag, projektbidrag eller verksamhetsbidrag.

Figur 1.1 Illustration över de olika bidrag som myndigheten fördelar

Den här rapporten återger användningen och effekterna av projektbidraget till kommuner och samordningsförbund för samverkansinsatser till unga som varken arbetar eller studerar.

Rapporten bygger på uppgifter från 2016, 2017 och 2018 års slutrapporter av beviljade bidrag, men rapporten innefattar även information om ansökningsomgångarna för 2016, 2017 och 2018 samt en beskrivning av den verksamhet som MUCF bedrivit inom satsningen, som exempelvis projektbesök och uppstartsträffar. Dessa aktiviteter har fungerat som en kontakt mellan MUCF och de projekt som fått bidrag. Rapportens bilaga 1 innehåller listor på ansökningsomgångarna för alla tre ansökningsomgångar.

Bakgrund

MUCF fick uppdraget om att fördela statsbidrag till samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar i februari 2016, enligt förordning 2016:82. Beslutet om att inrätta detta statsbidrag grundar sig på Utbildningsdepartementets strategi *Vägar framåt – strategi för unga som varken arbetar eller studerar*, från november 2015. I denna strategi redovisas åtgärder som regeringen redan hade vidtagit eller avsåg att vidta under åren 2015–2018 för unga som varken arbetar eller studerar.

Syftet med åtgärderna var att förbättra möjligheterna för dessa ungdomar att etablera sig i arbets- och samhällslivet. Som en åtgärd föreslogs i strategin därför att MUCF skulle ges i uppdrag att 2016–2018 fördela statsbidrag för att starta nya eller utveckla redan befintliga samverkansmodeller (exempelvis samordningsförbund) där kommunernas olika förvaltningar, landsting, statliga myndigheter, näringslivet och det civila samhället kan samverka för att stärka etableringen i arbets- och samhällslivet för unga som varken arbetar eller studerar.¹

Förslaget i strategin hade sin bakgrund i ett tidigare uppdrag till MUCF (dåvarande Ungdomsstyrelsen) som innebar att myndigheten skulle fördela medel till kommuner 2005–2007, för att stimulera utvecklingen av så kallade navigatorverksamheter. I sådana verksamheter samordnades lokala resurser från kommunen, statliga myndigheter samt närings- och föreningslivet för att unga arbetslösa snabbare skulle få ett arbete. Totalt fördelades medel till 28 navigatorverksamheter. Dåvarande Ungdomsstyrelsen konstaterade i skriften *Navigatorcentrum visar vägen till arbete – resultat och erfarenheter från satsningen på kommunal navigatorverksamhet*² att även om det var svårt att dra definitiva slutsatser från satsningen fanns det flera positiva faktorer att bygga vidare på.

En senare satsning, *Unga in*, var ett projekt finansierat av Europeiska socialfonden (ESF) där Arbetsförmedlingen 2012–2014 i samarbete med enskilda kommuner, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Polisen, ideella organisationer och arbetsgivare i fem städer³ arbetade uppsökande utifrån ett helhetsperspektiv med individen i centrum. I utvärderingen av *Unga in* betonades behovet av uppsökande arbete. Under 2015 inleddes därför projektet *Ung komp* som också finansierades av ESF och var ett treårigt implementeringsprojekt för att tillvarata och utöka konceptet som utvecklats inom ramen för *Unga in*. En avgörande skillnad mellan projekten *Unga in* och *Ung komp* var att målgruppen i *Ung komp* ändrades, från unga som varken arbetar eller studerar och som inte var i kontakt med någon myndighet, till unga som är inskrivna vid Arbetsförmedlingen. En viktig skillnad mellan projekten blev därför att *Ung komp* inte hade någon uppsökande verksamhet, vilket var kännetecknande för *Unga in*. *Ung komp* avslutades 2018 och har utvärderats av Arbetsförmedlingen.⁴

¹ Vägar framåt – strategi för unga som varken arbetar eller studerar, Utbildningsdepartementet, U2015/05478/UF

² Ungdomsstyrelsens skrifter 2007:15

³ Stockholm, Göteborg, Malmö, Gävle och Skellefteå

⁴ <http://www.projekteffekter.se/wp-content/uploads/2018/03/slutupvardering-ung-komp.pdf>

Mot denna bakgrund fick MUCF i uppdrag att från och med 2016 till och med 2018 fördela statsbidrag till samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar. Vid utformningen av uppdraget skulle behovet av ett uppsökande arbete beaktas.⁵

Syftet med rapporten

Förra årets rapport *Statsbidrag till samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar. Bidragets användning, deltagarnas erfarenheter och effekter av beviljade projekt 2016*.⁶ lämnades in i början av mars 2019 för att ge en redogörelse till regeringen av bidragens användning, de ungas erfarenheter och effekter i förhållande till bidragets syfte för stödformens första år. Denna rapporten har till syfte att i enlighet med tidigare nämnda förordning (2016:82) ge en sammanfattande redogörelse för att i större omfattning fånga upp resultatet av även 2017 och 2018. Redovisning till MUCF hur medlen har använts har skett utav de kommuner eller samordningsförbund som tagit emot statsbidrag inom denna satsning. Redovisningen ska innehålla en redogörelse för den verksamhet som medlen har använts till, de resultat som har uppnåtts och de ungas erfarenheter av verksamheten⁷.

Kapitlet Bidragets resultat och effekter och delar av kapitlet Målgrupper och deltagare i projekten samt kapitlet Projektets genomförande är baserade på organisationernas egna uppgifter från slutrapporterna för 2016, 2017 och 2018 års beviljade ansökningar. De exempel, citat och den statistik som lyfts fram i denna rapport är direkt hämtade från de slutrapporter som beviljade projekt har lämnat till MUCF via myndighetens elektroniska ansökningssystem. För de flesta av de citat som används i denna rapport har projektet bakom citatet anonymiserats. Anledningen till det är att citaten i de flesta fall används för att illustrera generella åsikter. I vissa fall har dock projektexempel lyfts, och då har enskilda projekt angivits med projektnamn och organisation.

Alla projekt som beviljades bidrag i december 2016 och december 2017 och genomfördes under 2017 respektive 2018 har avslutats och fått sina slutrapporter godkända. Dessa ärenden är därför avslutade och resultatet och effekter av dessa har tagits med i denna rapport. Av de projekt som beviljades bidrag i tredje ansökningsomgången under 2018, har vid skrivande av denna redogörelse något mer än hälften avslutats och fått sina slutrapporter godkända.

Eftersom projekten enligt MUCF:s riktlinjer har tre månader på sig att slutrapportera, har alla projekt inte hunnit avslutas och få sina slutrapporter godkända när denna rapport lämnas in den 1 mars 2020. Det innebär att resultatet från 40 procent av 2018 års projekt inte har tagits med i rapporten eftersom dessa projekt fortfarande inte har slutrapporterat. Totalt för de tre åren så har 88 procent av samtliga genomförda projekt slutrapporterat och ingår som underlag för denna rapport.

---

⁵ Vägar framåt – strategi för unga som varken arbetar eller studerar, Utbildningsdepartementet, U2015/05478/UF

⁶ Statsbidrag till samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar. Bidragets användning, deltagarnas erfarenheter och effekter av beviljade projekt 2016, MUCF 2019

⁷ Förordning 2016:82 om statsbidrag till samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar

Definitioner

Samordningsförbund

Den 1 januari 2004 trädde lagen om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser i kraft, i dagligt tal Finsam. Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, kommun och landsting/region bildar tillsammans ett samordningsförbund och beslutar själva hur samarbetet ska utformas och bedriver samverkan utifrån lokala förutsättningar och behov. Samordningsförbundens uppgift är i första hand att verka för att medborgare ska få stöd och rehabilitering som ger dem möjlighet att försörja sig själva. Idag finns 83 samordningsförbund⁸.

Samverkan

Samverkan är något som sker inom och mellan olika enheter, myndigheter och samhällsaktörer. Det kan till exempel handla om aktivt utbyte av information eller att planera gemensamma aktiviteter. Samarbete däremot är ett gemensamt arbete som gäller en avgränsad uppgift. Det kan till exempel handla om att olika yrkesgrupper hjälps åt med insatser till en enskild person.⁹

Civilsamhället

Med det civila samhället avses en arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor organiserar sig och agerar tillsammans i gemensamma intressen. I civilsamhället ingår allt från nätverk, ideella föreningar till registrerade trossamfund med mera¹⁰.

NEETs

NEETs står för Not in Education, Employment or Training¹¹ och är den engelska motsvarigheten till unga som varken arbetar eller studerar.

Uvas

Förkortning på unga som varken arbetar eller studerar

Det kommunala aktivitetsansvaret (KAA)

Kommunerna har enligt skollagen ett aktivitetsansvar för ungdomar som är folkbokförda i kommunen och som har fullgjort sin skolplikt, men som inte har fyllt 20 år och inte genomfört eller har fullföljt utbildning på nationella program i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan eller motsvarande utbildning.¹²

Hbtq

En på svenska vedertagen akronym för homosexuella, bisexuella, trans- och queerpersoner.

---

⁸ <https://www.finsam.se/samordningsforbund>

⁹ <http://www.kunskapsguiden.se>

¹⁰ <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/civila-samhallet/>

¹¹ <https://en.wikipedia.org/wiki/NEET>

¹² <https://skl.se/naringslivarbetedigitalisering/arbetsmarknadsysselsattning/ungassyselsattning/kommunaltaktivitetsansvar>

Uppdraget

I den tidigare nämnda förordningen (2016:82) som reglerar uppdraget fick MUCF i uppgift att fördela statsbidrag till verksamheter där olika samhällsaktörer samverkar i syfte att underlätta etableringen i arbets- och samhällslivet för unga kvinnor och män som varken arbetar eller studerar eller som löper risk att hamna i en sådan situation.¹

Verksamheten skulle i huvudsak vara inriktad på unga i åldern 15–25 år. Statsbidrag fick lämnas till kommuner och samordningsförbund som avses i lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser för unga som varken arbetar eller studerar².

Uppdragets uppstart

När MUCF tilldelades uppdraget för att fördela statsbidrag till samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar var detta en ny satsning som inte tidigare funnits på myndigheten, vilket gjorde förarbetet extra viktigt. En grundlig kunskapsinventering på området gjordes därför. Exempelvis tog ansvariga handläggare kontakt med flertalet aktörer som verkar på området, i syfte att utforma bidraget på ett målgruppsanpassat sätt. Läs mer om MUCF:s samverkan med andra aktörer i samband med uppdragets uppstart i avsnittet Samverkan i samband med uppstarten av uppdraget nedan.

För att synliggöra projektbidraget gentemot kommuner och samordningsförbund publicerade MUCF relevant information på hemsidan, i nyhetsbrev och via pressmeddelanden. En lanseringskonferens genomfördes också den 26 maj 2016 då ca 60 deltagare medverkade. Lanseringskonferensen bestod av en kunskapsdel med föreläsningar om unga som varken arbetar eller studerar, en del som handlade om den kommande utlysningen av bidraget samt en nätverkande del där deltagarna fick diskutera med varandra. Representanter från Utbildningsdepartementet närvarade under konferensen som blev mycket uppskattad. På grund av det höga anmälningstrycket genomfördes ytterligare en lanseringskonferens den 30 augusti 2016. Upplägget var i stort sett detsamma och ca 35 personer deltog denna gång.

MUCF deltog även under Almedalsveckan 2016 och informerade om bidraget på ett seminarium, samt under en internationell konferens om NEETs (Neither in Education, Employment or Training) i Bratislava, Slovakien under våren 2016. Under de tre år satsningen pågick var den europeiska dimensionen viktig för MUCF, eftersom detta svenska statsbidrag kunde ge inspiration till andra länder att eventuellt implementera liknande åtgärder. Det gav också en viktig möjlighet till omvärldsbevakning för MUCF:s handläggare.

Möjligheten att ansöka om denna satsning öppnade för det första årets bidragsomgång i MUCF:s elektroniska ansökningssystem den 15 juni 2016 och sista ansökningssdag var den 15 september 2016. Beslut togs den 17 november 2016. För följande två ansökningssomgångar var sista ansökningssdag 15 mars både 2017 och 2018 och beslut fattades i maj samma år.

¹ Förordning (2016:82) om Statsbidrag till samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar

² Ibid.

Samverkan i samband med uppstarten av uppdraget

Både intern och extern samverkan har sedan uppdragets uppstart varit en viktig del av myndighetens hantering av bidraget. Inför den första utlysningen av bidraget tog MUCF:s handläggare kontakt med Delegationen för unga och nyanlända till arbete (DUA), den nationella samordnaren för unga som varken arbetar eller studerar och Folkbildningsrådet för att inhämta kunskap på området samt för att utarbeta prioriteringar för de sökande projekten.

Internt på MUCF inleddes en tät samverkan med andra uppdrag på myndigheten inom det tematiska området ungas etablering, för att skapa synergieffekter. MUCF:s olika regeringsuppdrag tangerar varandra med ett flertal gemensamma nämnamn och det var viktigt att se över formerna för samverkan när detta uppdrag tillkom. Inom MUCF initierades därför en intern arbetsgrupp mellan kollegor som arbetar med liknande uppdrag. Både den interna och externa samverkan var avgörande för satsningens implementering, såväl under lanseringsfasen samt under de tre år som satsningen pågick.

MUCF tog också kontakt med ett antal kommuner och samordningsförbund och genomförde samråd med dessa inför lanseringen av projektbidraget. Under samråden lyftes frågor om behovet av satsningen, prioriteringar och synpunkter på frågor i ansökningsformuläret, detta så att formuläret skulle bli så genomtänkt och lättanvänt som möjligt. För att satsningen skulle hinna förankras och genomarbetas ordentligt valde MUCF att förlägga förarbetet till våren 2016 och ansökningsperioden till sommaren samma år.

Bidragsfördelning

I alla de tre ansökningsomgångarna 2016, 2017 och 2018 fördelades hela det tilldelade bidraget, med undantag för de medel som användes till administration. Det innebär att MUCF 2016 fördelade 17 150 000 kronor till 23 projekt, 2017 fördelade 17 650 000 till 22 projekt och 2018 fördelade 17 150 000 kronor till 20 projekt. Tabell 2.1 visar hur många projekt som sökte bidraget under respektive år och hur många projekt som myndigheten beviljade bidrag till. Att antalet beviljade ansökningar minskade något för varje år beror på att det genomsnittliga sökta beloppet per ansökan ökade för varje år.

Ansökningsår	Sökande	Bifall	Avslag	Avvisningar ³	Belopp
2016	53	23	27	3	17 150 000
2017	63	22	39	2	17 650 000
2018	49	20	27	2	17 150 000

Tabell 2.1 Antal sökande, bifall, avslag, avvisningar och totalt beviljat bidrag i kronor 2016–2018.

³ Avvisningar innebär att ansökningarna inte uppfyller grundläggande krav för sökande organisationer. Avslag innebär att verksamheten inte motsvarar bidragets syfte eller att ansökan har kvalitetsgranskats men inte fått tillräckligt höga poäng för att beviljas eller för att stå sig i konkurrensen mot övriga ansökningar.

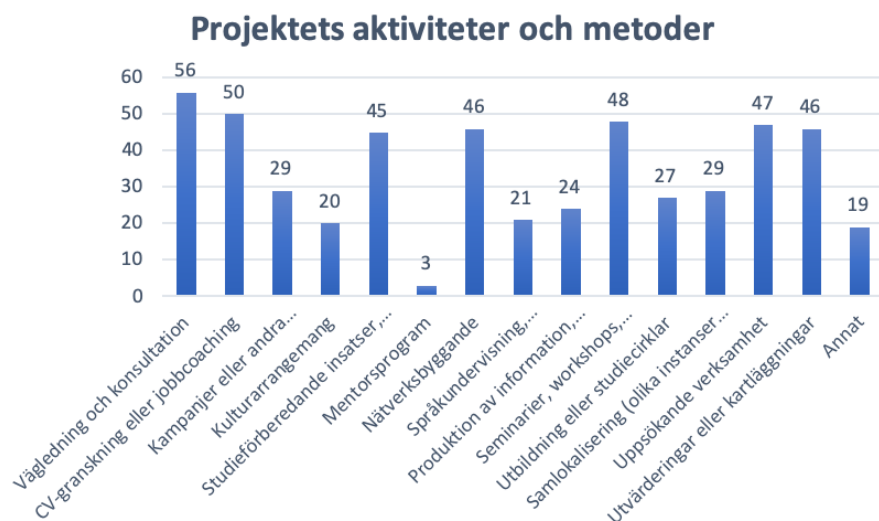
Söktrycket för alla tre ansökningsomgångar var högt, och ansökningarna höll generellt god kvalitet. Om det bidraget hade varit högre hade fler ansökningar kunnat beviljas. Att söktrycket minskade i den sista ansökningsomgången beror troligtvis på att 2018 var det sista sökbara året, och att de aktörer som ännu inte bedrev ett projekt kan ha sett det som för kort tid för att söka medel, då det inte fanns någon möjlighet till förlängning. En annan orsak kan vara att MUCF på grund av det tidigare höga söktrycket inte marknadsförde satsningen nämnvärt inför den sista ansökningsomgången, eftersom det bedömdes att det förväntade antalet ansökningar sannolikt skulle överskrida antalet möjliga ansökningar som kunde beviljas.

Beviljade projekt

Bidragets användning

Varje projektansökare formulerade själv syfte, mål, metod och projekttid. De krav MUCF ställde för att kunna bevilja en ansökan var att bidraget i enlighet med förordningen skulle syfta till att underlätta etableringen i arbets- och samhällslivet för unga som varken arbetar eller studerar eller som löper risk att hamna i en sådan situation. Verksamheten skulle i huvudsak riktas till unga och unga nyanlända i åldern 15–25 år, ske i samverkan med olika samhällsaktörer och innehålla uppsökande arbete. I Bilaga 1 visas hur många bidragsår varje organisation beviljades samt storleken på bidraget.

Vad de tilldelade medlen har använts till och hur mycket av de tilldelade medlen som har använts till olika aktiviteter skiljer sig åt mellan de beviljade projekten. I figur 3.1 nedan finns en översikt över vilka aktiviteter och metoder organisationerna genomförde eller använde sig av i de beviljade projekten 2016, 2017 och de beviljade projekten 2018 som har slutrapporterat. Statistiken bygger på projektens slutrapporter. I figuren nedan går det att se att de aktiviteter som har använts i störst utsträckning är *Vägledning och konsultation* (samtliga projekt utom ett) samt *CV-granskning eller Jobbcoaching* (50 av 55 projekt). *Mentorprogram* (3 av 55 projekt) och *Annat* (19 av 55 projekt) var de aktiviteter som användes i lägst utsträckning. Samtliga projekt har rapporterat av de har använt sig av flera metoder och aktiviteter. I genomsnitt har varje projekt rapporterat att de använt sig av nio av de olika föreslagna metoderna. Fyra aktiviteter är det lägsta antalet rapporterade använda aktiviteter från något projekt och femton aktiviteter är det högsta antalet rapporterade aktiviteter från något projekt.

Figur 3.1 Aktiviteter och metoder som 2016 och 2017 års beviljade projekt samt beviljade projekt som har slutrapporterat 2018 har rapporterat att de använt sig av.

*Exempel på *Annat*: Utlandspraktik, externa och interna praktikplatser, familjesamtal/familjeterapi, satsningar på hälsa, kost, hälsoföreläsningar, träning och friskvård, företagsbesök, studiebesök på vägledningscentrum och andra platser, motiverande samtalstekniker (MI), föreningskunskap, stöd vid myndighetskontakter, föreläsningar och skapande verksamhet.

Tabell 3.2 nedan visar hur stor del av det totala beviljade bidraget som har använts av de beviljade projekten. Uppgifterna visar att i stort sett hela det utbetalade bidraget användes för 2016 års beviljade projekt. Eventuellt oanvända medel har återbetalats till MUCF.

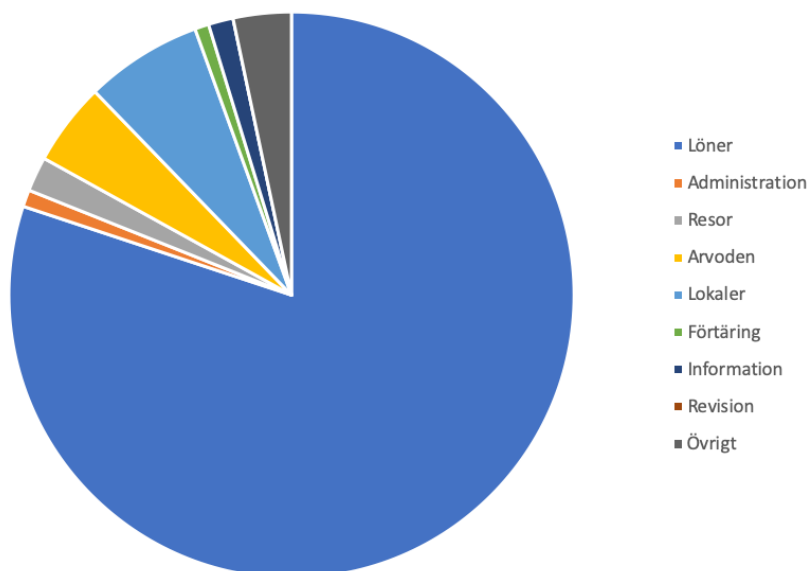
Beviljat år	Beviljat bidrag (totalt)	Redovisat använt bidrag (totalt)	Återbetalas (totalt)	Använt i %
2016	17 150 000	15 639 966	1 508 528*	91,2 %
2017	17 650 000	16 257 493	1 392 507	92,1 %

Tabell 3.2 Totalt beviljade, använda och återbetalade medel i kronor, 2016 och 2017 års projekt

*Projekt som rapporterat att de har mindre än 2 000 kronor kvar av bidraget behöver inte betala tillbaka dessa medel, utan de efterskänkes till organisationen. Det har varit aktuellt i fem av 2016 och 2017 års projekt.

Då 2016 var första året detta bidrag var möjligt att söka, och det kan vara svårt att planera projektets kostnader första gången, bör 91 procent förbrukning av medel anses mycket gott. Under 2017 går en svag ökning av andelen förbrukning av medel att se och ökningen kan vara ett resultat av att några projekt blivit bättre på att planera projektets kostnader under projektets andra år. För 2016 och 2017 behövde 19 av de 45 projekten inte återbetala någonting. Flera av de projekt som återbetalade medel har redovisat att det tog längre tid än planerat att rekrytera projektmedarbetare, och att de därför inte använde hela projektets beviljade medel inom framförallt budgetposten *löner*.

Fördelning i procent av redovisade kostnader

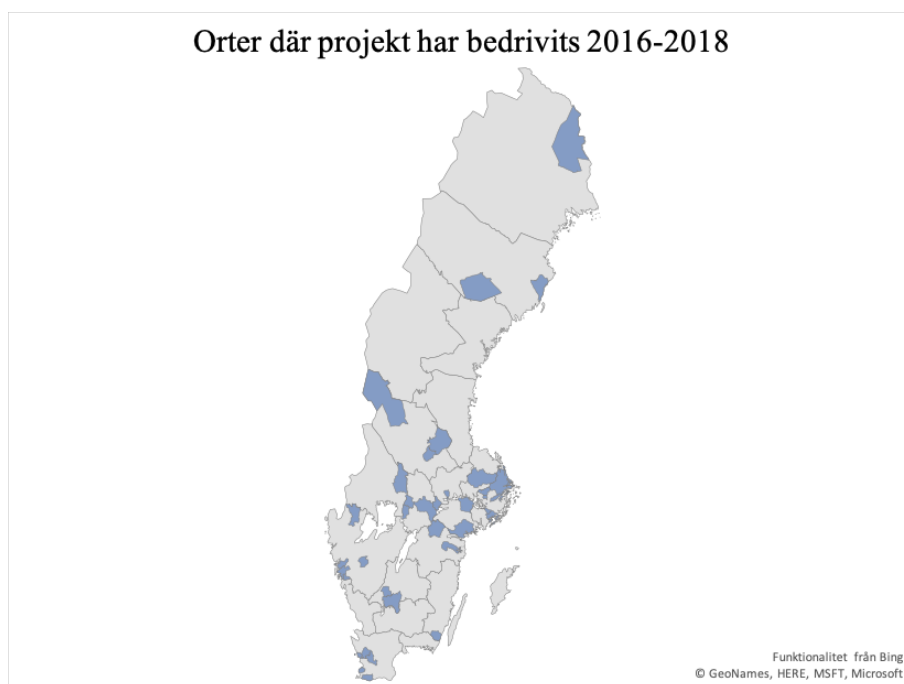
Figur 3.3 Fördelning av redovisade kostnader utifrån olika budgetposter för 2016 och 2017 års beviljade projekt samt för 2018 års beviljade projekt som har slutrapporterat.

*Posten övrigt innehåller bland annat kompetensutveckling för personal, förbrukningsvaror, handledning, inredning, material, samtalsstöd till deltagare, kartläggning, projektutvärdering, sociala aktiviteter och utbildning till deltagare.

Figur 3.3 visar hur projektens redovisade medel har fördelats mellan respektive budgetpost. Löner för personal inom projektet är den budgetpost som absolut utgör den största delen av projektens bidragsbudgetar. Drygt 80 procent av det totala beviljade bidraget utgörs av Lönekostnader. Näst största posten därefter utgörs av budgetposten Lokaler med nästan 7 procent. I fortsatt fallande ordning kommer sedan posten Arvoden, med 4,7 procent, följt av Resor med 2,0 procent och Information med 1,4 procent. Administration med 1,0 procent och Förtäring, som till exempel innefattar fika i samband med möten, med 0,8 procent utgör det två minsta budgetposterna.

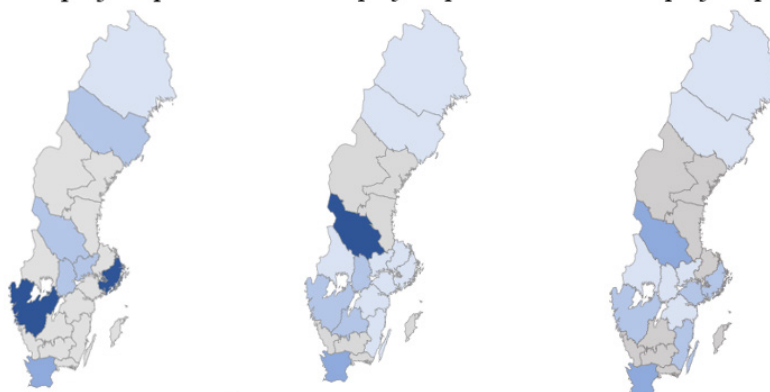
Geografisk spridning

Av figur 3.4 nedan framgår det på vilka kommuner de olika projekten har bedrivit sin verksamhet. Projekt som har bedrivits av samordningsförbund på fler än en ort har endast markerats en gång, på den ort där huvuddelen av projektet har bedrivits. Beviljade projekt inom denna satsningen har bedrivits över hela Sverige. Sett över de tre åren bedöms den geografiska spridningen överlag som mycket god, och projekt har bedrivits från Pajala i norr till Eslöv i söder.

Figur 3.4 Karta över orter i Sverige där beviljade projekt 2016, 2017 och 2018 är eller har varit lokaliserade

2016 års projekt per län 2017 års projekt per län 2018 års projekt per län

Figur 3.5 Kartor över i vilket län i Sverige projekten är eller har varit lokaliserade för respektive bidragsår 2016, 2017 och 2018. Varje karta visar ett beviljat år

De tre kartorna i figur 3.5 visar den geografiska spridningen per län för varje bidragsår. De län som har haft fyra eller fler projekt är mörkblå, de län som har haft två-tre projekt är mellanblå och de län som har haft ett projekt är ljusblå. Län som inte har haft något projekt alls är gråmarkerade. 2016 var en stor andel av projekten koncentrerade till Stockholms län, men detta ändrades till nästföljande ansökningsomgång. Orsaken till denna geografiska fördelning är slumpmässig, då ingen hänsyn till geografisk spridning togs vid bedömningen av ansökningar. Att notera är att den geografiska spridningen ökade från 2016 till 2017 och att antalet projekt per län minskade något för varje ansökningsomgång, vilket innebär att inga län hade fler än tre projekt 2018. I Bilaga 2 finns tabeller med orter och län där projekt har bedrivits 2016, 2017 och 2018.

Inriktning för beviljade ansökningar

Myndigheten ska, enligt förordning 2016:82, vid fördelning a statsbidraget fästa särskild vikt vid ansökningar från kommuner eller samordningsförbund som inte har någon verksamhet av det aktuella slaget. Det fanns därför en fråga i ansökningsformuläret som löd: ”Arbetar ni idag med verksamhet/er som underlättar etablering i arbets- och samhällslivet för unga som varken arbetar eller studerar?”. Ansökarna fick välja mellan alternativen ”Nej, vi har ingen befintlig verksamhet” och ”Ja - beskriv kort hur verksamheten ser ut.”. 13 av de 65 beviljade ansökningarna 2016, 2017 och 2018 (20 procent) valde alternativet ”Nej, vi har ingen befintlig verksamhet” och 52 av de beviljade ansökningarna (80 procent) valde ja.

MUCF:s handläggare tog vid bedömningen av ansökningar svaret på denna fråga i beaktande, vilket innebar att ansökningar som inte hade någon befintlig verksamhet fick högre poäng vid bedömningen. Dock vägdes poängen in i den totala bedömningen och blev därför inte avgörande i förhållande till ansökans kvalitet. Detta förklarar varför majoriteten av de ansökningar som beviljades trots formuleringen i förordningen redan bedrev verksamhet för att underlätta

ungas etablering. Att samordningsförbund per definition bedriver denna typ av verksamhet kan även vara en förklaring till varför de sex ansökningarna från samordningsförbund valde alternativet ja.

MUCF har kategoriserat de beviljade ansökningarna för att jämföra innehållet och inriktningen för respektive projekt. Nedanstående underavsnitt visar vilken inriktning och mål de ansökningar som beviljades 2016 hade, samt ger några exempel på projektansökningar som haft en viss inriktning. Ingen av dessa inriktningar var ett krav, men i vissa fall kunde en viss inriktning leda till högre poäng vid bedömningen av en ansökan.

Jämställdhets- och hbtq-perspektiv

Ansökningarna för de tre åren visar vid en översiktlig genomgång att endast 15 av de 65 bifallna ansökningarna valde att på något sätt skriva om jämställdhetsperspektivet i sin ansökning. Ännu färre, endast 4 av de 65 bifallna ansökningarna, nämnde något om hbtq-ungdomar och hur de särskilt tänkte att arbeta med denna målgrupp. Av de projekt som valde att ha med jämställdhetsperspektiv, var det ett projekt som gick ett steg längre genom att endast fokusera på kvinnor 16-24 år som saknar arbete och gymnasieutbildning, med fokus på ensamstående kvinnor. Det var projektet *Freja* som drevs av Samordningsförbundet Finsam MittSkåne. Anledningen till denna inriktning var att de i sin tidigare projektverksamhet haft mest manliga deltagare och att de haft svårt att nå unga kvinnor. De skriver att

”I vår nuvarande projektverksamhet är majoriteten killar samtidigt som vi vet att det finns ett antal tjejer som befinner sig i utanförskap. Vi vill använda bidraget till att hitta, motivera och stötta tjejer till arbete eller studier.”

Ett annat av de projekt som valt att satsa lite extra på jämställdhetsperspektivet, och även haft med hbtq-perspektivet i sin ansökan, var Svalövs kommuns projekt *Mötesplats UngKraft*. I projektet var målet att de skulle bilda minst en tjejgrupp och en hbtq-grupp som skulle fungera som förankring, referensgrupp, och kunskapsbank. I ansökan för 2017 resonerar *Mötesplats Ungkraft* enligt följande hur man valt att avgränsa projektets målgrupp:

”Oftast inom socialarbete när vi skapar en större insats som berör en grupp så brukar frågorna om jämlikhet och jämställdhet inte få tillräcklig med utrymme eller analys. Ungkraft vill förebygga detta genom att tidig skapa tjejgrupper och HBTQ grupper som stödjer projektet med sin kunskap och erfarenhet. Samtidigt så riktar vi stark fokus på att nå dessa målgrupper. Inte minst dem med utländskbakgrund som riskerar i hög grad hamna i utanförskap.”

Funktionsvariationer och psykisk ohälsa

Gällande projekt som beviljats medel mellan 2016–2018 så nämnde 18 stycken i sin ansökan att de särskilt skulle uppmärksamma unga med någon form av funktionsvariationer. 13 beviljade projekt uttryckte att ohälsa var ett viktigt område som de planerade att arbeta med. Unga med funktionsnedsättning har på flera sätt sämre levnadsvillkor än andra unga och som grupp betraktat har de en fördröjd etablering och en svagare ställning i arbetslivet. De har en större andel deltidsanställningar, mindre andel fasta anställningar, större erfarenhet av arbetslöshet, längre arbetslöshetstider och större erfarenhet av sjukskrivningar

än andra unga¹. Gruppen unga med funktionsvariationer är heterogen, och innefattar både unga med fysiska funktionsnedsättningar, unga med psykisk ohälsa samt unga med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

MUCF har publicerat en rad olika rapporter om funktionsvariationer och psykisk ohälsa bland unga. I en av dessa rapporter beskrivs de metoder som behövs i arbetet med unga med psykisk ohälsa:

”tid, bra bemötande och flexibilitet i de stödåtgärder som erbjuds. Det gäller både tid att utvecklas innan individen är redo för att komma ut i arbetslivet, men också att det finns tid för individen när hen börjat arbeta i syfte att stärka dem som en längre tid varit utanför arbete eller studier.”²

Flera av projekten har nämnt just dessa faktorer som nyckelfaktorer för bemötande av unga, och har också arbetat aktivt med detta. Ett av de projekt som särskilt vände sig till unga med psykisk ohälsa var projekt Hoppet som drevs av verksamheten Columbus i Örgryte Härlanda Stadsdelsförvaltning, Göteborgs stad. Projektet beskrev i sin ansökan sin metod som:

”Individuellt och utformat stöd till en målgrupp med olika grad och typer av psykosocial problematik. [...] Utforskande och motiverande samtal kombinerat med praktisk hjälp med det den unge uppger sig vara i behov av.”

Arbetet med det kommunala aktivitetsansvaret

Alla kommuner har enligt skollagen ett aktivitetsansvar för ungdomar som är folkbokförda i kommunen, som har fullgjort sin skolplikt och inte har fyllt 20 år³. Trots detta har många kommuner brister i stödet till unga kommuninvånare som varken studerar eller arbetar, enligt Skolinspektionens granskning av kommunernas arbete med det kommunala aktivitetsansvaret (KAA)⁴.

De flesta av de beviljade projekten för stödformen skrev i sin ansökan att de arbetade med det kommunala aktivitetsansvaret. 42 av 65 projekt skrev att de planerade att samarbeta med eller arbeta nära de personer i kommunen som arbetar med KAA. Vissa integrerade även arbetet med KAA i sin projektidé.

Ett exempel på detta var Landskronas kommun som i sitt projekt Akt satsade på att öka ungdomars anställningsbarhet genom motiverande, rustande och stärkande individanpassade aktiviteter. I aktiviteterna sker ett lärande, en kontinuerlig fördjupad kartläggning och en löpande validering mot tydliga kompetensmål.

”Projektet riktar sig framför allt till ungdomar som befinner sig under Kommunens aktivitetsansvar (KAA). KAA arbetar med en bred målgrupp där den enskilda individens förutsättningar och behov är centralt. Flertalet i målgruppen faller in under en eller flera av följande kategorier: Ungdomar med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, socialt och ekonomiskt utsatta ungdomar, ungdomar som bär på en stark känsla av otrygghet alternativt trauman samt ungdomar som inte kommit in på sitt val till gymnasieutbildning.”

¹ Fokus 17:2 - Unga med funktionsnedsättning, MUCF 2017, inledning.

² Modell för stöd till unga med psykisk ohälsa som varken arbetar eller studerar, MUCF 2015, s.4.

³ <https://skl.se/naringslivarbetedigitalisering/arbetsmarknadsysselsattning/ungassyselsattning/kommunaltaktivitetsansvar>

⁴ Kommunernas arbete med det kommunala aktivitetsansvaret, Skolinspektionen, 2016

Flera projekt har nämnt problematiken med att KAA endast vänder sig till unga upp till 20 år, och att det kan vara svårt att nå de äldre ungdomarna. Några projekt har därför föreslagit att KAA ska utökas till att även gälla unga över 20 år.

Dua-överenskommelse

Delegationen för unga och nyanlända till arbete (Dua) har regeringens uppdrag att främja statlig och kommunal samverkan och utvecklandet av nya samverkansformer i syfte att effektivisera unga och nyanländas etablering i arbetslivet. I så gott som alla kommuner finns Dua-överenskommelser om samverkan rörande unga. Överenskommelserna beskriver hur det gemensamma arbetet för unga 16–24 år som varken arbetar eller studerar ska organiseras och bedrivs⁵.

Dua fördelar även statsbidrag till kommuner för samverkansinsatser som främjar genomförandet av lokala överenskommelser. Bidragen är reglerade i förordning (2015:502) om viss samverkan om unga och nyanlända⁶. Alla kommuner (och de kommuner som ingår i samordningsförbund) som beviljades bidrag 2016 har tecknat en så kallad Dua-överenskommelse.

Enligt förordning 2016:82 står det att en kommun i ansökan ska ”*ange om den har sökt statsbidrag för främjande av sådan lokal överenskommelse som avses i förordningen (2015:502) om viss samverkan om unga och nyanlända*”. Ungefär en fjärdedel (18 av 65) av de beviljade projekten angav i sin ansökan att de beviljats statsbidrag för främjande av lokala överenskommelser för att minska ungdomsarbetslösheten. Sammanlagt har projekten uppgett att de sökt ca 7 miljoner kronor i statsbidrag från Dua.

Robertsfors kommun är en av de kommuner som beviljats både bidrag från Dua och bidrag från MUCF. De förtydligar dock skillnaden i sin ansökan:

”Dock ska det påpekas att detta bidrag har fokuserat på en annan målgrupp än denna MUCF-ansökan då de unga som fångades upp av DUA-projektet är de som klarar av att påbörja insatser m.m., det gör inte majoriteten av målgruppen som denna MUCF-ansökan avser. Statsbidraget bidrog till att implementera en koordineringsfunktion i kommunen som också har arbetat med att upprätta en praktikverksamhet. Det var denna koordineringsfunktion som också synliggjorde behovet av en annan typ av verksamhet än den som stöds av DUA:s statsbidrag.”

MUCF:s kontakt med beviljade projekt

Under den period MUCF ansvarade för bidraget för unga som varken arbetar eller studerar hade de ansvariga handläggarna nära kontakt med projektägarna för de beviljade projekten. Förutom frågor och svar via e-post och telefon anordnade MUCF så kallade uppstartsträffar och besökte projekten på projektbesök. Nedan följer mer information om de aktiviteter MUCF bedrev inom ramen för detta bidrag.

---

⁵ www.dua.se

⁶ Ibid.

Uppstartsträffar

MUCF anordnade inom uppdraget årliga så kallade uppstartsträffar för att samla projektägare för beviljade projekt. Dessa träffar anordnades i februari 2017 (för 2016 års beviljade projekt) och i september 2017 (för 2017 års beviljade projekt). Båda träffarna arrangerades i Stockholm. För 2018 års beviljade projekt anordnades ingen uppstartsträff på grund av myndighetens pågående omlokalisering till Växjö. Dock skickades istället all nödvändig information om exempelvis slutrapportering och projekthantering via e-post till alla projektägare.

Under båda träffarna 2017 fick deltagarna information om vad som var bra att tänka på under projekttiden och tips inför slutrapporteringen. Dessutom fick deltagarna möjlighet att diskutera i mindre grupper om metoder, utmaningar samt utbyta erfarenheter och idéer.

Under träffen i februari berättade representanter från Statskontoret om sin uppföljningsstudie och en representant från Utbildningsdepartementet pratade om den nationella politiken för ungas etablering. Under träffen i september gästades deltagarna av teatergruppen Östra teatern som framförde delar ur pjäserna *Autist javisst!* och *Churchill var inte heller klok*. Utvärderingen visar att de flesta, 60 procent av de svarande, tyckte att detta inslag var mycket givande och 40 procent att det var givande. Överlag var båda träffarna mycket uppskattade och fick höga betyg i utvärderingarna.

Projektbesök

Under 2017 genomfördes sju projektbesök. Besöken genomfördes för slumpvis utvalda projekt eller på orter där andra aktiviteter också hölls, vilket innebar att ett projektbesök kunde genomföras i samband med till exempel en konferens, och därmed bidra till synergieffekter. Besöken genomfördes på följande orter och projekt:

- 2017-06-16: Columbus, Örgryte-Härlanda stadsdelsförvaltning, Göteborgs stad, projekt *Hoppet - för att unga ska nå arbete eller studier*
- 2017-06-20: Samordningsförbundet Finsam Mittskåne, projekt *Freja*
- 2017-06-20: Svalöv kommun, projekt *Mötesplats Ungkraft*
- 2017-06-21: Trelleborgs kommun, projekt *One Touch*
- 2017-08-29: Haninge kommun, projekt *Metodutveckling för att fördjupa och följa upp samverkansinsatser*
- 2017-10-11: Robertsfors kommun, projekt *Ung och framåt*
- 2017-11-25: Samordningsförbundet Insjöriket, projekt *Premiär Primär*

Under 2018 genomfördes fyra projektbesök. Besöken genomfördes på följande orter och projekt:

- 2018-01-24: Samordningsförbundet Södertälje, projekt *UiT* uppsök
- 2018-02-21: Nyköpings kommun, projekt *Vägar till arbetslivet*
- 2018-02-27: Österåkers kommun, projekt *UNg i Centrum (UNiC)*
- 2018-10-17: Finsam Falun, projekt *KOLL PÅ 20-25*

Projektbesöken genomfördes oftast under ca två timmar då MUCF:s handläggare fick träffa projektledare, ungdomscoacher, terapeuter, samverkanspartners eller chefer. Vid fem av besöken fick handläggarna även träffa några av

ungdomarna som deltog i projekten. Besöken genomfördes i form av samtal och dialog, med möjlighet för båda parter att ställa och svara på frågor. Under besöken gick MUCF:s handläggare även igenom eventuella problem, ändringar i projekten, budgetfrågor etc. tillsammans med projektmedarbetarna. Besöken var både ett bra sätt för MUCF:s handläggare att lära känna verksamheten bättre och för projektens representanter att få svar på sina frågor.

Ett exempel på något som kom upp vid ett projektbesök hos Österåkers kommun var en diskussion kring projektets långsiktiga resultat. Projektets medarbetare lyfte då synpunkten att trots den korta projekttiden är även korta projekt viktiga för att få chansen att testa en modell och sedan visa upp resultatet för sin kommunledning. Detta, menade de, kunde leda till att kommunledningen fick upp ögonen för problematiken kring målgruppen unga som varken arbetar eller studerar, vilket i sin tur kunde öppna upp möjligheten att implementera mer långsiktiga åtgärder bekostade av ordinarie verksamhet.

Målgrupper och deltagare i projektet

Samtliga projekt för de tre bidragsåren har i sina slutrapporter ombetts att rapportera vilken eller vilka målgrupper som deras projekt har nått och i vilken omfattning. Totalt uppger projektet att de nått 4 682 unga, vilket motsvarar i genomsnitt 82 unga per projekt. Antalet deltagare är inte fördelat jämnt mellan de olika projekten utan stora variationer i antal unga man nått, vilket är en naturlig följd av både behov och tilldelade medel. Det projekt som angett att det har nått mest deltagare med 1 014 är projektet *I have a Dream* som drivits av Sundbybergs stad.

I nedanstående delar analyseras vilka som har deltagit i projektet och hur dessa personer själva har upplevt sitt deltagande. Detta illustreras i form av citat från projektens slutrapporter.

Könsfördelning av projektens deltagare

Andelen unga som varken arbetar eller studerar är högre i gruppen 25–29 år än bland yngre och särskilt bland kvinnor. Totalt sett är könsfördelningen relativt jämn upp till 25 års ålder, men ökar i de högre åldrarna. Skillnader syns också särskilt mellan inrikes och utrikes födda. Könsskillnaderna är dock relativt små ur ett internationellt perspektiv¹.

Totalt 1 764 (37,7 procent) av projektens deltagande ungdomar var kvinnor, 2 905 (62,0 procent) män och 13 hade annan könstillhörighet. 44 av de projekten som har slutrapporterat uppger att de hade fler män än kvinnor som deltog i projektet, och 13 projekt angav en övervikt av kvinnor i förhållande till män.

TVå projekt, Finsam MittSkånes projekt *Freja* och Pajala kommuns projekt *Ökad sysselsättning för unga mellan 20-25 år*, var de enda två projekten med endast kvinnliga deltagare men där Finsam Skånes projekt var det enda som uttalat endast riktade sig mot kvinnor. Läs mer om projektet i avsnittet Jämställdhets- och hbtq-perspektiv

Att könsfördelningen mellan kvinnor och män var så ojämn kan ha flera förklaringar. Ett projekt beskriver att man inte nådde upp till det satta målet med 40 procent kvinnor. Som orsak anger man bland annat att väldigt få deltagare blev remitterade till projektet från kommunerna och Arbetsförmedlingen. Projektet spekulerar att det berodde på omstruktureringar och att personalen inte hann med att hantera och därför inte hade utrymme att välja deltagare. Projektet uppger även att svårigheten att få kvinnliga deltagare kan bero på ett synsätt att ensamstående mammor med barn inte har tid eller möjlighet och därmed inte passade in i projektet. ”Få remitterade och med fokus på männen har varit frustrerande, men har inte kunnat påverkas från projektets sida.”

Ett annat projekt skrev att det var svårare att nå kvinnor då de i början av projektet inte fanns i målgruppen som man valt att fokusera på. Projektet fortsätter beskriva: ”Under läsåret hoppade en tjej av från IM, men där lyckades vi inte få in henne i projektets avhoppargrupp utan arbetade individuellt med henne utanför projektet. En viktig orsak var att hon hoppade av sent och var enda tjejer

¹ Fokus 17:1 – Ungas etablering, MUCF 2017, s.26, 36

och det inte passade att integrera henne med killarna som hunnit bli en samspelt grupp. Det saknades underlag att skapa ytterligare en grupp, det fanns inga med detta behov helt enkelt. Därför kom att målgrupp 2 att bestå av enbart killar.”

Att män erbjuds mer åtgärder än kvinnor har även visat sig i en intervjustudie med 18 ungdomar samt 8 arbetsförmedlare som visade att Arbetsförmedlingens bemötande av unga inte var likvärdigt. Tjejer förväntades exempelvis vara mer flexibla än killar och anpassa sig till de villkor som rådde på arbetsmarknaden medan killar fick större möjlighet att välja bort jobb de inte ville ha. Killar fick även i större utsträckning hjälp i sitt sökande av Arbetsförmedlingen, medan tjejer i högre utsträckning förväntades och uppmanades att lösa arbetslösheten på egen hand².

Ett annat projekt skriver att de har försökt anordna aktiviteter för att locka fler kvinnor, men inte lyckats: *”Vi har anordnat 1 träff specifikt inriktad mot hemmasittande kvinnor 20–24 år där vi bjöd in via sociala medier och mun mot mun metoden men tyvärr blev denna en flopp då det bara kom 1 person.”*

Även ett av de andra projekten har kommenterat att könsfördelningen inte blev som de hade hoppats: *”Tyvärr har majoriteten varit män. Vi hade önskat nå fler kvinnor, men då etableringsgruppen för unga i kommunen har en stor majoritet män, så var det svårt att anpassa det efter det”*. Ett annat projekt skriver: *”I vissa fall har det varit svårt att nå kvinnorna på grund av att de befunnit sig på mer slutna mötesplatser. Vi har sett att när det gäller kvinnorna så har de inte ’gett upp’ på samma sätt som många av männen. Studierna har oftast gått bättre för dem.”*

Åldersfördelning av projektens deltagare

Inför stödformens första utlysning 2016 valde MUCF att i dialog med Delegationen unga och nyanlända till arbete (Dua) och Samordnaren för unga som varken arbetar eller studerar att särskilt prioritera projekt som arbetade med åldersgruppen 20–25 år. Orsaken var att Dua och Samordnaren såg ett behov av att särskilt nå denna målgrupp då den inte omfattas av det kommunala aktivitetsansvaret (KAA). De ansökningar som särskilt riktade sig till unga 20–25 år fick därför högre poäng vid bedömningen. Dock vägdes poängen in i den totala bedömningen och blev inte avgörande i förhållande till ansökans kvalitet. 39 av de beviljade projekten som slutrapporterat att de hade planerat att särskilt arbeta med den prioriterade målgruppen unga 20–25 år.

I projektens slutrapporter efterfrågade MUCF utfallet av målgruppens huvudsakliga åldrar, eftersom det kunde skilja sig från vad projekten planerat. 27 av 57 projekt angav då att de hade arbetat med hela målgruppen, det vill säga åldrarna 15–25 år. 5 projekt rapporterade att de hade riktat sig till åldersgruppen 15–19 år och 14 projekt att de hade vänt sig till ungdomar 20–25 år. Några kommenterade gällande svårigheten att nå målgruppen över 20 år, och att åldersintervallet varit för snävt. Ett projekt skriver i sin slutrapport:

”Tyvärr gick delar av projektet inte som planerat, då Arbetsförmedlingens ändrade uppdrag gjorde att de beslutade att inte anvisa ungdomar till projektet. De skickade istället till sitt eget ESF-projekt, Ung framtid.”

² Fokus 13 – Unga och jämställdhet, MUCF 2013, s. 116

Nyanlända deltagare

I förordning 2016:82 står det att MUCF vid fördelningen av statsbidraget ska *”fästa särskild vikt vid ansökningar som avser verksamhet där unga nyanländas behov särskilt beaktas.”*³. Ansökningar som särskilt beaktade nyanländas behov fick därför högre poäng vid bedömningen. Dock vägdes poängen in i den totala bedömningen och blev inte avgörande i förhållande till ansökans kvalitet, vilket innebar att inga ansökningar avsågs enbart på grund av att de inte vände sig särskilt till nyanlända.

36 av 57 beviljade projekt svarade att de hade planerat att särskilt arbeta med den prioriterade målgruppen unga nyanlända. De flesta av dessa projekt lyckades även nå de nyanlända, men vissa har beskrivit att det inte alltid varit helt lätt:

”Det förutspåddes att gruppen nyanlända i behov av ungdomscoachen skulle vara fler men ungdomscoachen har endast kommit i kontakt med ett fåtal nyanlända unga under året.”

Flera av projekten beskrev att de nyanlända ungdomarna ingick i underlaget av unga som varken arbetar eller studerar, utan att de hade behövts prioriteras särskilt. Ett projekt skrev:

”Både Ja och Nej, de ingår ju i den här gruppen 15–25 år och en del av deltagarna har varit unga nyanlända. Vi hade dock inga speciella aktiviteter för unga nyanlända.”

Ett annat projekt skrev att de lyckades uppnå det som projektet planerat gällande målgruppen nyanlända:

”Ja, och det mycket beroende på den erfarenhet som vi fått från första året. Det som kanske ändå skilde sig från det förväntade var att vi upplevde att vi hade en bra metod för att uppnå ett stort förtroende hos de flesta deltagarna, så det var personliga saker som framkom under tiden och som föranledde att vi kunde ta tag i problemen och koppla dessa till rätt vägledning. Exempelvis var det att komma ut som homosexuell, att medge sömn- och aggressionsproblem och SMS-lån.”

Projektexempel på arbetet med de unga

I slutrapporterna för de tre årens samtliga projekt efterfrågade MUCF vilka åsikter eller synpunkter som ungdomarna själva förmedlade. Nedan följer några exempel på projekt som har beskrivit hur de arbetade med de unga och hur ungdomarna själva upplevde sitt deltagande i projekten.

En väg ut

Jobbtorg Strängnäs drivs av Socialkontoret i Strängnäs utifrån en politiskt övergripande arbetsmarknadsstrategi. Målgruppen för projektet *En väg ut* var personer mellan 19-21 år som varken arbetade eller studerade och där deltagarna lokaliserades med hjälp av kommunens socialtjänst, skolor och Jobbtorg. Totalt deltog 38 killar och 5 tjejer där majoriteten hade haft ekonomiskt bistånd genom kommunen. Syftet med projektet var att genom kontinuerliga aktivite-

³ Förordning (2016:82) om Statsbidrag till samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar

ter, som främjar integrering i civilsamhället, öka möjligheten för deltagarna att tillgodogöra sig kunskaper, ta del i nätverk och ta del av intressen som förankrar en långsiktig delaktighet i civilsamhället. Projektet har redovisat att 75 procent av deltagarna har en varaktig sysselsättning samt att de övriga 25 procenten har en egen planering för sin väg framåt och vet vad de kan få stöd i sin planering efter projektets slut hos till exempel arbetsmarknadskoordinator. En deltagare beskriver sitt deltagande:

”Till en början hjälpte ni mig att hitta en sysselsättning och att hitta tillbaka till skolan, sen har jag också fått ett stort stöd i min vardag just för att ni finns där för mig när jag behöver rådgivning eller helt enkelt att bara prata om vad som händer i mitt liv. Ni har stor förståelse och kommer med bra lösningar och hjälper mig att hitta mina egna lösningar. Utan er hade jag förmodligen varit arbetslös och outbildad. Ni hjälpte mig att bli mer självsäker och tänka mer för mig själv och jag mår sjukt mycket bättre över lag! Ni framhäver alltid ens bästa egenskaper och-operations det sättet stärker ni vilsna ungdomars självkänsla”

Projekt Hoppet

Verksamheten Columbus tillhör stadsdelsförvaltningarna Örgryte-Härlanda i Göteborgs stad. De drev projektet *Hoppet* som erbjöd unga 18–25 år kombinerad behandling och stöd för vidare studier eller arbete. I projektet hade stödinsatserna familjeterapi och aktivitetsstöd utvecklats. I Columbus gavs arbetslösa unga i Göteborg möjlighet att kombinera behandling och aktivitet med stöd av rehabiliteringsvägledare, kurator, psykolog och psykiatriker för att närma sig studier och arbete. En av de unga som medverkade i *Hoppet* var Anna, som tog studenten för sju år sedan. Hon beskrev sin bakgrund så här:

”Min neuropsykiatriska diagnos har bidragit till att jag inte arbetat eller pluggat efter gymnasiet. Ängest och annat har stått i vägen. Det känns frustrerande att livet är detsamma som när jag var arton. Arbetslivet har blivit starkt ångestladdat och läskigt.”

Annas socialsekreterare tipsade om Columbus. Väntan på diagnos, följt av en bra period, gjorde att det dröjde två år innan hon ringde till *Hoppet*. Anna fick snabbt en aktivitetsstödjare: *”Vi promenerar ofta, pratar och fikar. Hon får mig att ta steget vidare. Utan aktivitetsstödjaren skulle jag gå hemma och deppa. Nu har jag en anledning att klä mig på morgonen, livet blir meningsfullt. Många med ångest stänger in sig. Jag är en av dem.”*

Hon beskrev aktivitetsstödjaren som en multifunktionell person som fick henne att inte ge upp: *”Att arbetsträna i second hand-butik var min idé, här får jag verktyg att tro på mig själv. Jag har varit så försiktig och rädd, behöver göra annorlunda nu. I samtal med aktivitetsstödjaren har problematiska mönster blivit tydliga. Jag måste ta steget. Det är skitläskigt, men jag gör det ändå.”*

Projekt Ökad sysselsättning för unga mellan 20–25 år

Pajala kommuns projekt *Ökad sysselsättning för unga mellan 20–25 år* hade till uppgift att vara en ”mottagningsluss” för unga 20–25 år, där två ungdomar anställdes på halvtid för att skapa sysselsättning för dem. De beskriver verksamheten så här:

”Ungdomarna fann sig redan från början tillrätta och kom ibland med egna

idéer för vilka bakverk de ville att fiket skulle servera och hur fiket skulle vara inrett. I början hade de två inte så mycket kontakt med varandra men det förändrades markant efter att den nyanlända ungdomen lärt sig bättre svenska. Från projektets sida arbetade vi mycket med att skapa en grupp känsla mellan alla som arbetar med Slussen och det gav resultat i en positiv inställning från båda ungdomarna. Vi märkte att det var lite jobbigt för båda två när de skulle sluta. En av dem kom till oss och frågade om det fanns möjlighet att arbeta kvar. Det var då viktigt för oss att förklara att projektet var slut och att båda måste sluta samtidigt. Detta för att inte skapa splittring mellan dem eller knäcka den som inte fick vara kvar. Så här i efterhand ser vi att det gick bra och båda kommer regelbundet och hälsar på Slussen.”

Projekt Möjliggörarna

Samordningsförbundet HBS (Huddinge Botkyrka Salem) drev projektet *Möjliggörarna*. De fångade upp nedan listade synpunkter och åsikter inhämtade från plattformarna på sociala medier kring vilket stöd de unga saknade och hur de upplevde sin situation:

- Många unga vill inte ha med Arbetsförmedlingen att göra.
- Ungdomar vill ha stöd, men vet inte vart dom ska vända sig eller hur a-kassan eller andra stödformer i samhället fungerar.
- En del unga har svårigheter med svenskan och alla vill inte gå i SFI.
- Många unga har korttidsanställningar (2–3 månader).
- Unga skäms för att berätta om eventuella diagnoser, ofullständiga betyg eller att de deltar i extra insatser.
- Unga har drömmar och visioner men finner det svårt att hitta de rätta verktygen för att uppnå dem.
- En del föräldrar till barn med diagnoser vill inte att hela ansvaret ska läggas på dem utan betonar det offentliga ansvar.
- Många unga sitter på nätet eller rör sig ute i centrum.
- Unga kvinnor har generellt många fler positioneringar att förhålla sig till (partners som håller dem tillbaka exempelvis, mer krav generellt).
- Många unga bekräftar att de har ofullständiga gymnasiebetyg.

Vad säger ungdomarna

Nedan finns ett urval av några citat som får illustrera ungdomarnas egna röster för de insatser de har deltagit i. Citaten som deltagarna bidragit med är i allmänhet positiva men det bör tydliggöras att projekten ofta har utvärderat sig själva, vilket kan påverka de svar som respondenterna ger. Målgruppen kan i viss mån antas vara plikttrogna och till viss del ge de svar som förväntas. Men även om det kan finnas grund att problematisera kring tillvägagången av insamlade svar så är det tydligt att projekten hjälpt de enskilda individerna. I vissa fall har citaten anonymiserats genom att projektets eller verksamhetens namn har bytts ut mot ”projektet”. Fler citat från slutrapporterna från 2016, 2017 samt godkända slutrapporter från 2018 års projekt återfinns i Bilaga 3.

”Wow, så mycket som hinner hända under ett år. Jag hade aldrig kunnat tro det. Nu har jag jobb och bor i min egna lägenhet. Jag klarar mig själv”

”Jag var vilsen och visste inte vart jag skulle ta vägen innan jag träffade personalen på projektet. Jag bodde på gatan. De har öppnat ögonen för mig och hjälpt mig ordna mitt liv.”

”När man sitter hemma känner man sig värdelös, man är inte värd någonting. Här räknas man, man blir något, man blir betydelsefull.”

”Jag skulle inte klara mig utan er ”

”Projektpersonalen har hittat två praktikplatser, utan dem hade jag inte fått praktikplatserna. Jag har också fått jobb efter praktiken. De tipsade mig om fotbollslag och även simning.”

”Det hjälpte mig komma ut och hitta aktiviteter som passade bra för mig och min mentala hälsa.”

”Det känns bra att jag fått vara en del av detta då det även inneburit att jag fått en annan slags trygghet i mig själv och att lita på mina förmågor.”

Projektens genomförande

I stort sett alla projekt under de tre åren har redovisat att projektet i alla delar kan kopplas till bidragets syften/ändamål. Endast 4 av de 57 projekt som har slutrapporterat har redovisat att deras projekt enbart delvis kan kopplas till bidragets syften/ändamål, vilket måste ses som ett mycket lyckat resultat. Tre av projekt förklarar detta på följande sätt:

”Att vi svarat delvis beror på att vi kom igång sent och inte har hunnit med alla delar i ansökan”

”Vi har haft problem med sjukdomar och ej kunnat bemanna projektet förrän sista halvåret. Har förlängt men vi har inte lyckats nå vårt syfte som angavs i projektansökan.” och

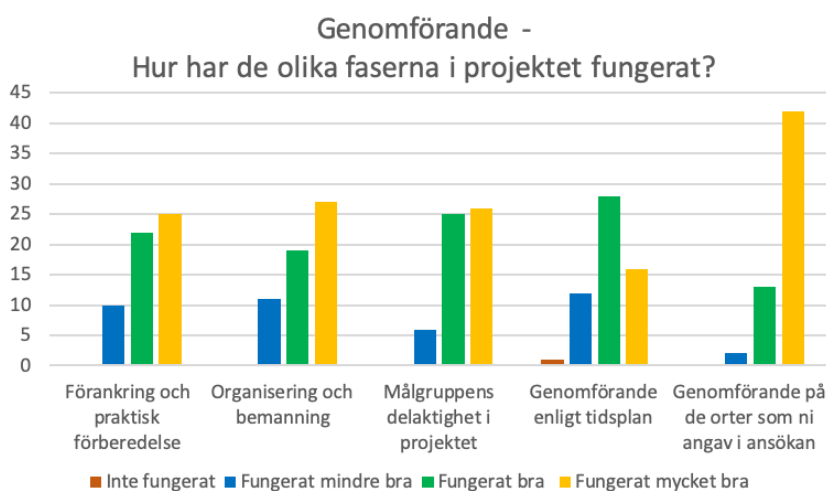
”Till viss del har syftet uppnåtts men vi hade hoppats på ännu större effekter men av olika anledningar som beskrivs i rapporten så kan vi inte säga att projektets alla delar uppnåtts. Dels så var målsättningen att personal som jobbar i de utförande verksamheterna skulle konsultera arbetsterapeuten i större utsträckning gällande dysfunktionella beteenden än som skett.”

Projektens olika faser

I slutrapporterna fick projekten uppskatta hur det hade gått för dem inom följande fem områden:

- Förankring och praktisk förberedelse
- Organisering och bemanning
- Målgruppens delaktighet i projektet
- Genomförande enligt tidsplan
- Genomförande på de orter som de angav i ansökan

Projekten fick då ta ställning till huruvida dessa områden hade fungerat *Mycket bra, Bra, Mindre bra* eller *Inte fungerat*. Figuren nedan visar en sammanställning av resultatet på denna självskattning av projektens genomförande.

Figur 5.1. Antal projekt 2016-2018, som har slutrapporterat, som angett hur deras projekt fungerade inom respektive område.

Figuren visar att det som har fungerat bäst för flertalet av projekten är genomförandet på den eller de orter som angavs i ansökan. Det innebär att de allra flesta har genomfört projektet på den eller de orter där de hade planerat att genomföra projektet. Även *Organisering och bemanning* och *Förankring och praktisk förberedelse* har fungerat bra eller mycket bra för de flesta projekt. Däremot har det generellt fungerat något mindre bra med *Genomförande enligt tidsplan* och *Målgruppens delaktighet i projektet*. Ett projekt har rapporterat valet *Inte fungerat* gällande *Genomförande enligt tidsplan*. Projektet skriver: ”*Genomförande enligt tidsplan har delvis inte fungerat på grund av den korta projekttiden. Det handlar om att bygga relationer med individerna och dessutom förvalta denna relation för att individerna ska stegförflyttas. Här är längre projektperioder önskvärt, minst tre år.*”

I nedanstående underrubriker redovisas några av projektens kommentarer på frågan vad som har fungerat bra och vad som skulle ha kunnat förbättras i projektets genomförande.

Framgångsfaktorer

Många projekt har en liknande upplevelse av vad som fungerade bra och vad som hade kunnat förbättras. De faktorer som flera av projekten lyfte som lyckade har här delats upp i sex huvudområden som listas i alfabetisk ordning:

- *Förankring* (framförallt inom kommunledning och på politisk nivå),
- *Förberedelsearbete* (exempelvis praktiska projektförberedelser och kartläggning av målgruppen),
- *Individuellt bemötande* (individpassade aktiviteter och åtgärder, samt flexibilitet),
- *Marknadsföring och kommunikation* (hur projekten har nått och kommunicerat med de unga),
- *Samarbete och samverkan* (både inom och utanför kommunen) samt
- *Utveckla och prova nya metoder* (rutiner, former och aktiviteter).

Varje område illustreras av några citat från projektens slutrapporter som understryker dessa framgångsfaktorer.

Förankring

Att projektet varit önskat och väl förankrat hos de högst styrande i respektive organisation har varit en viktig framgångsfaktor för flera projekt. Även tydliggörande av projektets syfte och roller samt ett öppet sinne hos hela samverkansgruppen, cheferna och den politiska ledningen har lyfts fram som en framgångsfaktor. Starkt stöd från förvaltningschef, högre tjänstemän, politiker m.fl. har ofta inneburit att målgruppen fått tyngd och ansetts vara viktig.

”*Förankringen har varit utmärkt då vi presenterat projektet och projektets utveckling vid olika tillfällen med politiker, både inom kommunstyrelsen och inom separata mötestillfällen som ex folkhälsorådet. Mycket positiv inställning.*”

”*Arbetet med projektet och utveckling av hanteringen av det kommunala aktivitetsansvaret har förankrats väl av de ledande tjänstemännen. Ärendet var politiskt*

förankrat och det fanns ett tydligt uppdrag om att arbetet med KAA skulle utvecklas”

”Förankring hos chefer och politiker fungerade mycket bra beroende på att det var en genomtänkt tanke med verksamhet men också beroende på att det inte fanns någon verksamhet riktad mot målgruppen.”

Förberedelsearbete och långsiktighet

En annan framgångsfaktor är förtroende och långsiktighet. För att bygga en trygg relation krävs det tid att ses ofta och regelbundet. Många unga har tappat förtroendet för vuxenvärlden, skolan och myndigheter, vilket lyfts upp av flera av projekten.

”Den praktiska förberedelsen handlade om att snabbt hitta en lokal centralt och där hade vi turen att det redan fanns en lokal som hyrdes av Barn- och utbildningsförvaltningen men som stod tom och med ett kontrakt på ytterligare 6 månader. Lokalen passade vår verksamhet perfekt. Lokalen inreddes med mestadels skänkta möbler. [...] Ungdomshandläggare på Arbetsförmedlingen ställde sig också positiva till att vara på plats i lokalen vid en förmiddag i veckan. Likaså studie- och yrkesvägledare på vuxenutbildningen.”

”Genom att systematiskt kartlägga målgruppen, på en daglig och regelbunden basis har vi lyckats skapa ett arbetsätt som på ett långsiktigt vis kommer att skapa förutsättningar för målgruppen KAA och unga 20–25. Vi har genom envist och ihållande arbete skapat arbetsätt för att möta ungdomarna innan de skrivs ut ifrån skolan, och få dem att återvända till arbete eller studier.

”Förberedelser skedde på hösten inför projektstart genom formulering av jobbanons för tjänsterna, ordna tillgång till och iordningställande av lokal, beställning av telefoner och datorer, etc.”

Individuellt bemötande

Projektledarnas bemötande gentemot ungdomarna har av flera projekt beskrivits som en nyckelfaktor för framgång. Personalen utforskade ungdomarnas styrkor istället för att fokusera på deras begränsningar eller hinder. Att individerna blev lyssnade till och att de fick ett tillfälle att berätta om sin situation och vad de behövde för att fortsätta studera eller vara anställningsbara, beskrevs också som en framgångsfaktor. Genom att agera respektfullt gentemot individen uppstod tillit och på så sätt skapades det en professionell relation mellan individen och projektens personal, vilket skapade goda förutsättningar för att projekten skulle upplevas som lyckade.

En annan framgångsfaktor var att se till hela individens sammanhang och behov, istället för endast ett livsområde. Flera av projekten arbetade därför aktivt för att de unga genom enkla och billiga alternativ skulle kunna bryta isolering och öka känslan av delaktighet, genom att ta med dem på olika fritidsaktiviteter, träning och kulturarrangemang. Att hjälpa ungdomarna att stärka sig själva beskrevs som ett viktigt steg för att de skulle komma ut i och klara av att vara kvar i arbete eller studier.

”Det har varit en framgångsfaktor att kunna ge individuellt och framförallt flexibelt bemötande efter behov, alltifrån att skriva några gånger på nätet, ta en fika på stan till att fysiskt följa med till en första träff hos någon av insatserna.”

”Målgruppen har på vissa sätt varit högst involverade i projektet utifrån att det

hela tiden utgått från den enskildes behov av stöd och framtidsplaner.”

”Deltagarna har haft en egen coach som arbetat med individens möjligheter utifrån deltagarens egna förutsättningar och egen drivkraft. Den unga har själv varit delaktig i förändringen vilket skapar långsiktiga förutsättningar för att lyckas med sin resa mot egen försörjning via studier eller arbete.”

Marknadsföring och kommunikation

Några projekt har lyft upp att informationsspridning via olika kanaler (främst tv, radio och tidningar) gav stort genomslag, både för att nå deltagare till projektet och under själva genomförandet. Användningen av sociala medier beskrevs både som en framgångsfaktor och som något problematiskt.

”Marknadsföringen och informationsspridning har fungerat bra, men när det gällde intentionen att använda sig av sociala medier för att hitta Uvas tog det stopp. Detta pga. att det inte ligger i linje med kommunens riktlinjer att använda sociala medier till det uppsökande ändamålet.”

”Det har visat sig att närvaro på sociala medier varit ett mycket framgångsrikt verktyg och där projektet verkligen utvecklade det uppsökande arbetet och där många ungdomar har startat den allra första kontakten med projektet. Användandet av sociala medier har också bidragit till att nå flera delar av målgruppen, både de som rör sig ute på fältet och de som sitter mestadels hemma utan socialt umgänge. Sociala medier har också gjort det möjligt för ungdomar att kommunicera på deras redan befintliga plattformar.”

Samarbete och samverkan

Eftersom samverkan var ett krav för att ansökningarna skulle beviljas, behövde alla projekt beskriva hur deras samverkan fungerade. Samverkan beskrivs mer utförligt i avsnittet Projektens samverkan nedan, men det är även värt att nämna samarbete och samverkan som en framgångsfaktor här, då flertalet av projekten lyfte samverkan som särskilt lyckad.

”Den största bidragande faktorn har varit samverkan mellan det Kommunala Aktivitetsansvaret (KAA) och Jobbcentrum där alla arbetat väldigt aktivt och mot samma mål. En fysisk samlokalisering av personalen inom KAA och Jobbcentrum har gjorts under februari 2018. I dessa lokaler finns även SFI, Studie- och yrkesvägledare för VUX samt flertal praktikplatser.”

”Samarbetet med olika aktörer fungerade utmärkt varpå ingen hamnade mellan stolarna eller blev utan insats.”

Utveckla och prova nya metoder

Viktiga framgångsfaktorer som har beskrivits av flera projekt är att deltagarna tilläts arbeta och delta i sin egen takt, samt att de fick bestämma sin egen handlingsplan/planering och på så sätt också kunde påverka vilka aktiviteter som blev centrala i projektet. Att involvera ungdomarnas familj i projektens arbete var en annan metod som fungerade för flera projekt. Annat som framkom var samlokalisering, en fristående och inbjudande lokal samt möjligheten att bara kunna komma förbi utan krav eller på begäran av annan myndighet. En annan framgångsfaktor som lyftes var att satsa på kontinuerlig handledning för projektpersonalen.

”Projektet har givit möjlighet att pröva nya metoder för att se hur dessa fungerar i relation till unga vuxna utan arbete eller studier.”

”Inslagen av studiebesök var något som ungdomarna uttryckte gav mycket. Det var en stor fördel att vi både planerade gemensamma studiebesök med ungdomarna och enskilda som var mer anpassade efter deras respektive drömmar och intressen.”

”Kombinationen mellan studie- och yrkesvägledare och ungdomscoacher har gett fina resultat. Det har gjort att projektet har kunnat erbjuda en passande insats för de allra flesta ungdomar som omfattas av KAA. De olika kompetenserna har också varit avgörande för att få till den mycket välfungerande arbetsmodellen.”

Motgångar och förbättringsområden

Precis som för framgångsfaktorerna har många projekt haft liknande upplevelser av vad som har fungerat dåligt och vad som hade kunnat förbättras. De faktorer som flera av projekten har lyft som särskilt problematiska har här delats upp i tre huvudområden som listas i alfabetisk ordning:

- *Bristande personalresurser* (vilket är tätt sammanlänkat med prioriteringar)
- *Hålla tidsplan och budget* (intern organisering)
- *Kortsiktighet* (projekten var endast 12 månader långa)
- *Svårt att nå motiverade ungdomar* (att nå ungdomar generellt, att nå en viss grupp, och att hitta motivationen hos de unga).

Varje område illustreras av några citat från projektens slutrapporter som svarar på frågan om vad som innebar det största hindret, motgången eller förbättringsområdet för projekten.

Bristande personalresurser

Några av projekten såg de egna personalresurserna som ett problem, vilket till stor del handlar om prioritering. Projektbidraget kunde i de flesta fall finansiera 1–2 tjänster inom projekten, men detta har inte alltid räckt till, utan organisationerna behövde ofta själva lägga till egna resurser, och då handlade det ofta om prioriteringar för att få till en acceptabel arbetsbelastning för projektets anställda.

”Det har behövts en större närvaro ifrån projektsamordnaren än vad som var tänkt ifrån början (20 procent enligt ansökan). Uppskattningsvis har projektsamordnaren varit delaktig ca 50 procent under hela projektets gång. Denne har ansvarat för metodutveckling, rapportering till nämnd, regelbundna avstämningsmöten med projektassistenterna samt gjort övriga sedvanliga uppgifter som en projektledare gör.”

”Att hinna med alla ungdomar som är i behov av stöd. Trots att vi är många (för att jobba med KAA) så mäktar vi knappt med alla ungdomar. Vi har inte haft några särskilda svårigheter att förmå ungdomarna att komma på möten så trycket har varit högt. Det är ofta många ungdomar som mår mycket dåligt och har komplexa problem, något som tär på personalen.”

”Vidare har projektets personal ställts inför dilemman längs hela projekttiden i form av funderingar på vad som är rätt att vägleda en ung vuxen till. Är det rätt att vägleda till jobb, även om vi som professionella vet att studier på sikt ger en större trygghet? Skall vi vägleda till studier med csn- lån? Förstår hen vad det innebär med lån? Förstår hen konsekvenserna fullt ut av vad respektive beslut faktiskt innebär på

kort och lång sikt? Dessa frågor är inte enkla att hantera och kräver stor ödmjukhet inför varje enskild individs tillvaro.”

Hålla tidsplan och budget

Att projekten under projektperioden behövde revidera både budget och tidsplan är inte konstigt, utan helt naturligt för ett projekt. För vissa upplevdes det dock som ett hinder, och det har också lett till en tröghet i vissa projekt, eftersom förändringar kan behöva förankras i kommuner och samordningsförbunds ledningar.

”Vi har i efterhand behövt justera budgeten för projektet när vi insåg att de potter vi angav inte var i lika stort behov av medel medan det på andra saknades.”

”Förbered projektet inför uppstart så att alla medarbetare som berörs är väl förberedda och starta inte upp precis inför sommar”

”Vi har behövt revidera vår tidsplan ett flertal gånger under projektets gång. Det har inneburit att våra aktiviteter vi planerat i mångt och mycket har senarelagts. Orsakerna kring detta har till viss del hängt samman med fasen förankring och praktisk förutsättning och till viss del beroende på fysisk planering (ombyggnad av lokal tog längre tid än vad vi tänkt).”

Kortsiktighet

Flera projekt har rapporterat att det var ett problem att projekttiden var för kort eller att de av olika anledningar hade svårt att komma igång.

”Kortsiktig finansiering och förväntningar på snabba resultat. Såväl kommunen som externa finansörer i samband med att projekt bedrivs har ofta en tidshorisont på 12 månader. [Projektet] bygger på långsiktigt och hållbart arbete. Att så snabbt ’tvinga fram’ resultat är något som fungerar kontraproduktivt mot [projektets] ambition.”

”Ett projekt för den här målgruppen kräver långsiktighet”

”Den största motgången var att vi inte kom igång i tid.”

Svårt att nå motiverade ungdomar

Ett annat hinder som återkom hos flera projekt var svårigheter att nå de ungdomar som behövde det mest och brist på motivation hos de ungdomar de lyckades nå.

”Projektmedarbetarna själva framhåller att det svåraste varit att hitta och nå dem som i allra största utsträckning sitter hemma och då framförallt unga kvinnor som inte befinner sig ’på fältet’ eller i sociala sammanhang. Utöver svårigheten i att hitta vägar att nå dessa personer har det också i ett nästa steg varit en utmaning att få till ett första fysiskt möte med dessa personer.”

”Att fånga upp motiverade unga från försörjningsenheten var inte så lätt och det krävdes lite olika tillvägagångssätt för att fånga upp unga även från denna målgrupp.”

”Den största utmaningen har dels varit att det varit svårt att få in nya ungdomar i projektet från våra samarbetspartners, dels att flera av ungdomarna har haft brist på motivation och det har tagit lång tid för dem att komma vidare.”

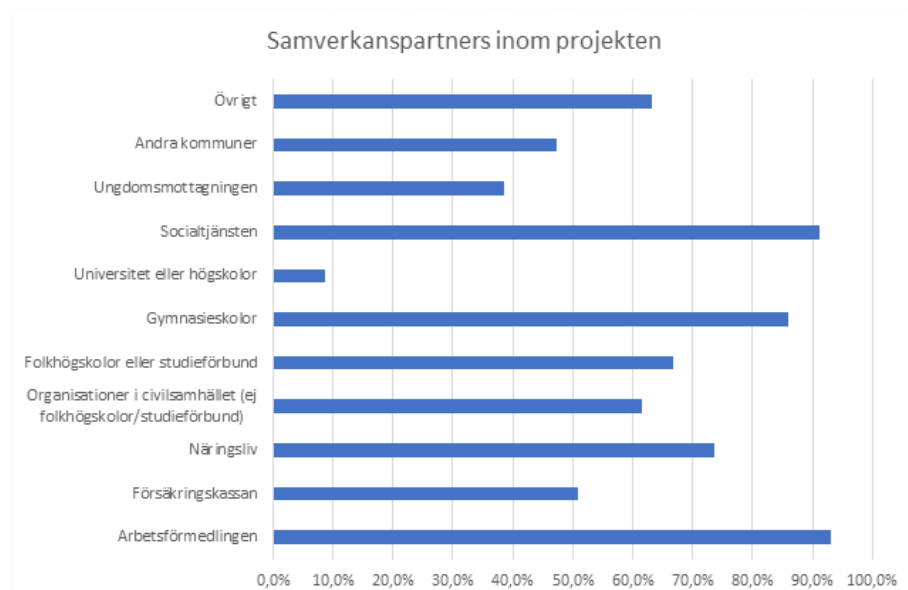
”Att motivera deltagarna att komma på de aktiviteter som man kommit överens om i den individuella överenskommelsen, samt att motivera mot studier har varit de största hindren. För att lyckas bättre med motivation har vi försökt förstå de unga. I intervjuer med deltagarna framgår att många vänder på dygnet. [...] Förtroendet för

vuxenvärlden är lågt och ofta tror hen att coachen inte 'bryr sig' [...]. Åter igen är det tid, tålmod och förtroende som är nycklarna till framgång. Coachernas största uppgift är att aldrig ge upp.”

Projektens samverkan

Samverkan var en förutsättning för att kunna beviljas medel inom detta bidrag. I förordning 2016:82 står det att projekten ska samverka med exempelvis kommuner, landsting, myndigheter, näringsliv och organisationer inom det civila samhället. I samband med handlägningsprocessen begärde MUCF in bekräftelser på samverkan för inkomna ansökningar, för att säkerställa att alla relevanta parter var involverade. Projekten har även i samband med slutrapporteringen fått redovisa vilka samverkanspartners som man faktiskt har samverkat med.

Figur 5.2 Andel av alla beviljade projekt 2016 och 2017 samt projekt 2018 som har slutrapporterat som i slutrapporten angav att de har haft ovanstående samverkanspartners inom sitt projekt

*I kategorin Övrigt ingår exempelvis vården, mottagningscentrum, föreningslivet, medborgarcenter, vägledningscentrum, KAA (kommunala aktivitetsansvaret), SFI, Kulturhuset, vuxenutbildningen, psykiatri, vårdcentraler, HVB-verksamhet, media, samordningsförbund, församlingar, RFSU, missbruksenheten, studie- och yrkesvägledare.

Som figuren visar samverkade de allra flesta med Arbetsförmedlingen (53 av 57 eller 93 procent) och Socialtjänsten (52 av 57 eller 91 procent). De projekt som drevs av samordningsförbund inkluderade dessa aktörer per definition, men finns ändå medräknade i figuren. Värt att notera är att flera projekt som angav alternativet *Övrigt* har angett föreningslivet eller enskilda föreningar som förklaring, trots att organisationer i civilsamhället fanns med som ett eget alternativ. Anledningen till det kan vara att flera av projekten inte till fullo förstod innebörden i alternativet *Organisationer i civilsamhället*, och att MUCF borde ha förtydligat det. Därför finns det även anledning att tro att felmarginalen för den stapeln är något högre än för de andra alternativen.

I de flesta projekt skiljer sig planerade och redovisade samverkanspartners åt något, vilket är naturligt för projekt, då det är svårt att planera hur samverkan kommer att fungera. De flesta projekt har haft fler samverkanspartners än de hade planerat i ansökan, medan några få har upplevt svårigheter och har fått begränsa den samverkan de hade planerat. Här är några exempel på kommentarer från slutrapporterna:

”Arbetsförmedlingens förändrade förutsättningar har det senaste året försvårat samverkan betydligt. Arbetsförmedlingen har inte längre något kontor i Falun, vilket så gott som helt omöjliggör personliga möten och en kollegial känsla vid samverkan.”

”Försäkringskassan har inte riktigt deltagit hittills men är nu på gång att medverka i vår gemensamma mötesplats.”

”Vi har samverkat med fler och andra aktörer än vad som var angivet i ansökan. Detta pga att vi under arbetets gång har upptäckt kontakter och samarbeten som varit nödvändiga för att kunna hjälpa ungdomen på bästa sätt.”

Hur samverkan fungerade

Majoriteten av projekten har angett att deras samverkan fungerade bra. Under denna rubrik har vi låtit projekten själva beskriva hur de tyckte att samverkan fungerade. Här är ett urval av de kommentarer som projekten lämnade:

”Samverkan har fungerat mycket bra. Det holistiska arbetssättet har möjliggjort en helhetsyn för individen som slipper bollas mellan olika instanser. samt att det finns individuella handlingsplaner för respektive individ. Utöver arbetsgruppen har projektet även samarbetat med grundskola, gymnasiet och vuxenutbildningen där rektor och lärare har blivit involverade i individer som vill återgå till studier. Projektet har även deltagit i Ferlinggruppen där samordnare från gymnasiet, KAA-ansvarig, socialförvaltningen, polisen, kulturskolan och rektor från högstadiet ingått.”

”Samverkan har fungerat bra. Målgruppen anses vara viktig hos alla samverkansparterna och det finns ett aktivt arbete runt målgruppen. Den är identifierad och verksamheterna vill hitta lösningar för att ungdomarna ska komma till arbetelstudier. Det finns mycket aktiviteter och insatser för denna målgruppen, men viss samordning kan saknas vilket också kan leda till att samverkan kan förbättras än mer.”

”Vi anser att vi fått till en bra samverkan men att den kan bli bättre. Det som sätter käppar i hjulet för samverkan är byte av personal och i det här fallet inom Arbetsförmedlingen. Samverkan upplever vi är personbundet och när det ofta byts handläggare tar det tid att bygga upp en relation igen. En annan svårighet är att vi har olika uppdrag och ibland även syn på individen. För oss som arbetar i kommunen får det ta tid medan det för Arbetsförmedlingen ofta måste gå fortare. Ungdomen ska ha en aktivitet oavsett kvalitet på den eller beroende på vad ungdomen vill.”

”Mycket bra med de vi faktiskt kom att samverka med. Samtliga aktörer har gått samman för att skapa en så bra situation och förutsättningar för ungdomarna i projektet som möjligt.”

”Lärdomen för framtiden när det gäller samverkan är att det är viktigt att ha kontakt med rätt stöd i ett tidigt skede och att personerna därmed får rätt insatser utifrån sina behov snarare än utifrån formerna för socialförsäkringen eller andra ekonomiska incitament.”

”Det har fungerat mycket bra i den meningen att vi har byggt upp bra kontakter med de nyckelpersoner som arbetar med ungdomsgruppen och har kunnat utbyta

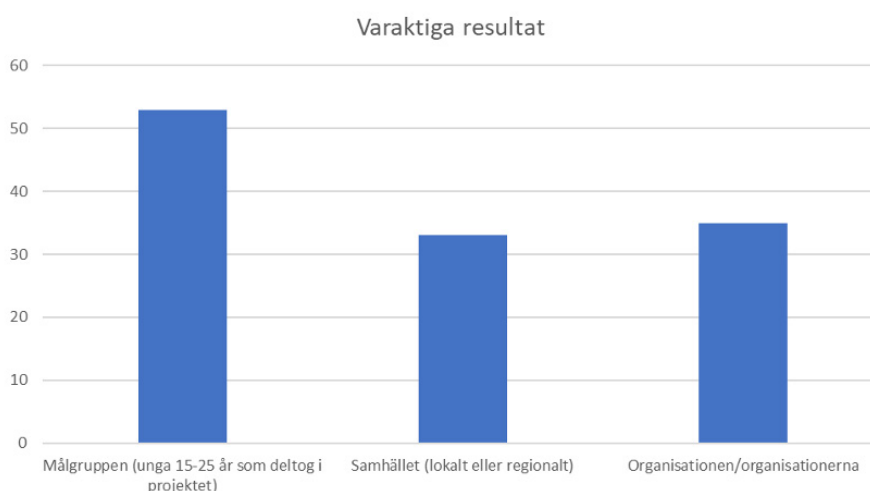
både kunskap om varandras verksamheter, dela och delvis hitta (idéer och förslag) till lösningar på gemensamma utmaningar. Samarbetet har också lett till att vi bättre kunnat identifiera unga som står utan studier och arbete; fått en bra gemensam överblick och kunnat samverka i aktiviteter kring de unga.”

”Samverkan har fungerat bra, en bred kontaktyta har skapats kring individerna i målgruppen för insatserna ska ge största möjliga effekt. Ett bättre samarbete med näringsliv har gjort att man kan erbjuda fler insatser kopplat till målgruppen. Vi märker att fler vet om oss i dagsläget än innan projektet då det är fler som kommer till oss via våra samverkanspartners än tidigare.”

Bidragets resultat och effekter

Resultat för projekten

Som tidigare nämnts kan både MUCF och de redovisade projekten konstatera att det krävs långsiktiga insatser för att göra skillnad för unga som varken arbetar eller studerar. I slutrapportsformuläret fanns det därför både en fråga som gällde vilka varaktiga resultat projekten hade gett och en fråga om huruvida projekten kommer att leva vidare efter projekttiden. Resultaten av svaren på dessa frågor redovisas i nedanstående avsnitt.

Figur 6.1. Antal av projekt från 2016 till 2018 som i slutrapporten angav att deras projekt har gett varaktiga resultat för målgruppen, samhället respektive organisationen.

Figuren visar att i stort sett alla (53 av 57 projekt) ansåg att deras projekt hade gett varaktiga resultat för de deltagande individerna. 35 av 57 projekt, eller drygt 61 procent av projekten ansåg att projektet hade gett varaktiga resultat på den enskilda organisationen, medan 33 av 57 projekt, eller 58 procent ansåg att projektet hade gett varaktiga resultat på samhällsnivå. Av det kan vi dra slutsatsen att bidraget gjorde mest nytta på individnivå, och att satsningen troligtvis var för liten, i såväl bidragets storlek som tidsmässigt, för att kunna få en mer långsiktig effekt.

Resultat på individnivå

MUCF efterfrågade hur det har gått för de totalt 4682 deltagarna i samtliga tre projektomgångars beviljade projekt. MUCF har dock inte ställt något krav i slutrapporteringen för hur resultatet skulle redovisas vilket gör att det inte finns någon tydlig statistik för hur det har gått för varje enskild individ. Av de totalt 57 projekt som har slutrapporterat har 17 projekt inte redovisat någon statistik för de 938 deltagare som deltog i dessa projekt. Av de cirka 3750 unga som projekten fört någon form av statistik över hade 1407 gått vidare till arbete eller

studier vid tiden för projektens slutrapportering. Utgångspunkten har dock varit väldigt olika för olika projekt vilket gör det missvisande att säga att projekt som fått ut ett större antal unga i arbete eller studier lyckats bättre än andra projekt. Exempelvis vände sig en rad projekt till målgrupper som stod väldigt långt ifrån arbetsmarknaden. I dessa fall var rutiner, ökad livslust eller framtidstro ofta ett första steg mot etablering, medan dessa unga behövde mer tid för att bli redo för arbete eller studier.

Ett projekt skrev att deras viktigaste resultat var:

”Utan tvekan har de nyanlända ungdomarna själva varit den viktigaste framgångsfaktorn för projektet. Tack vare deras delaktighet i projektet och deras intresse för de aktiviteter som efterfrågats av dem själva anser jag att de varit den drivande kraften som sporrat projektet framåt.”

Flera projekt skrev att deras verksamhet ledde till ökad kunskap om arbetslivets krav och förutsättningar för ungdomarna, vilken sannolikhet gav ett varaktigt resultat för varje deltagare i projektet. Insatserna inom projekten hjälpte många unga i målgruppen att komma vidare i sina liv. Genom kartläggning, coaching och vägledning fick de möjlighet att reflektera över sin situation, få hjälp att ta rätt kontakter och hantera olika moment som krävdes för att de skulle komma framåt.

Några av deltagarna var så kallade ”hemmasittare” i många år men har idag kommit ut i studier eller annan sysselsättning. Förhoppningen är att förändringen som ungdomarna gjort är varaktig och att de har förvärvat kunskaper om sig själva och verktyg för att kunna hantera framtida utmaningar.

Av de deltagare som inte gick vidare direkt till arbete eller studier rapporterade projekten att nästan 500 unga fortfarande deltar i pågående åtgärder, som ofta drivs i kommunens eller samordningsförbundets regi eller hos andra aktörer. Dessa åtgärder kan exempelvis handla om arbetsträning, vägledande samtal eller coaching.

Utöver detta kan vi även konstatera att runt 400 deltagare totalt fick tillfällig sysselsättning i form av bland annat praktik eller sommarjobb och minst ett 30-tal andra deltagare fick hjälp med vårdinsatser eller hjälp att slussas vidare till rätt insats för vidare hjälp. Minst ett 30-tal andra deltagare hade i sin tur flyttat eller helt avbrutit sitt deltagande på grund av exempelvis sjukdom, graviditet eller avbruten planering.

Sammanfattningsvis bör bidragets resultat bedömas utifrån satsningens helhet och inte utifrån de enskilda individernas etablering på arbetsmarknad eller i studier. Att bidraget har fått långtgående positiva effekter på individnivå råder det inga tvivel om, men begränsningar i långsiktighet och bidragets omfattning gör det svårt att dra några tydliga slutsatser för att bedöma kvantifierbara data. De flesta av projekten har dock varit eniga om att *”På individnivå har stora skillnader uppnåtts gällande mående, relationer och erfarenheter av aktivitet.”*

Resultat på samhällsnivå

Att dra några slutsatser gällande varaktiga resultat på samhällsnivå bedöms svårt då målgruppen är begränsad och att kort tid förflutit. Samhällets största vinst får ses i att ju fler ungdomar som etableras, integreras och bidrar i samhället, desto större blir vinsterna för samhället som helhet. Ett projekt skriver att

”Den samhälleliga vinsten ligger i en socioekonomisk besparing då människor som tidigare levt i utanförskap ges möjligheter att må bättre, kosta samhället mindre samt bidra med sin arbetskraft.”

Ett annat projekt skriver att projektet gjort skillnad *”Genom att underlätta ungdomarnas skolgång så ser vi en långsiktig fördel för kommunens företagande.”*

Ytterligare ett projekt beskriver projektet påverkan på det lokala näringslivet: *”För samhället genom alla arbetsplatser som öppnat sig för att ta emot ungdomar och ge sitt bästa. Fler beskriver att de känner sig värdefulla genom insatsen och vill fortsätta med fler ungdomar.”*

Det har gjorts flera försök att göra samhällsekonomiska kalkyler för hur mycket ungdomars utanförskap kostar samhället. I en rapport av Sveriges Kommuner och Landstings projekt *Smart ekonomi Borås* används ett fiktivt exempel med en 24-årig man där kostnader och risker ställs mot varandra. Enligt rapporten kostar personen, om han blir försörjd med ekonomiskt bistånd från kommunen, ca 100 000 kronor per år, plus de skatteintäkter som uteblir om han inte arbetar. Varje år utan arbete och med försörjningsstöd kostar den unge minst 200 000 kronor för kommunen och ca 500 000 kronor för samhället i uteblivet arbete. Till detta kommer övriga potentiella risker i form av drogberoende och kriminalitet som kan driva upp den årliga kostnaden för samhället till långt över en miljon kronor, vilket i ett fyrtioårigt perspektiv innebär ända upp mot 40–60 miljoner kronor.¹ Ett projekt skriver att:

”Med över 100 ungdomar som har fått arbete eller börjat studera under året så är de varaktiga resultaten tydliga. Ett stort antal unga har gått från UVAS till att vara delaktiga i samhället. Det har vidare lett till fler förvärvsarbetande trelleborgare vilket gynnar den lokala arbetsmarknaden och ekonomin. Att färre ungdomar står utanför aktivitet och saknar sammanhang leder även till en ökad hälsa hos invånarna och färre personer som behöver söka vård hos andra instanser. Det är alltså både en ekonomisk, strukturell som individuell vinst.”

Resultat på organisationsnivå

På organisationsnivå är erfarenheterna från de redovisade projekten mer tvetydiga än på individ- och samhällsnivå. De flesta av projekten menar att det behövs mer långsiktiga satsningar för att verkligen förändra hur den egna organisationen arbetar med unga som varken arbetar eller studerar, men att projektet har dragit igång en process för att fortsätta arbeta med frågorna. Det finns även anledning att tro att en liten organisation generellt påverkas mer av resultaten än en större. Ett projekt skriver att:

”Samverkan mellan olika förvaltningar i kommunen är en framgångsfaktor eftersom de ungdomar projektet har vänt sig till ofta är aktuella på flera ställen. Samverkan med vår grannkommun som också är en liten kommun har också varit en framgångsfaktor.”

Några av projekten har satsat på att införa samlokalisering mellan olika aktörer, för att skapa en så kallad *En väg in* för de unga. De projekt som har arbetat med samlokalisering beskriver sina erfarenheter som betydelsefulla, eftersom de har stärkt det nätverk som finns mellan projektets aktörer.

Flera projekt skriver att stödet från MUCF har fungerat som ett startskott

¹ Pojkars betyg och priset för utanförskap, Borås stad och SKL, s.16

för att arbeta vidare med frågorna och att arbetet har bidragit till att ge organisationen ökad kunskap om hur de kan arbeta med ungdomar utifrån deras individuella förutsättningar.

”Implementering av projektet i den befintliga verksamheten, hade troligtvis inte kunnat bli av utan stöd från MUCF”

”Resultatet som projektet skapat varaktigt är en uppmärksammas målgrupp från politiker och arbetsmarknaden. Vi har lyft vilka behov som finns och även presenterat resultat vilket har stärkt viljan att implementera denna verksamhet i kommunen.”

Andra projekt har uttryckt att projektet har gett den egna organisationen möjlighet att i erbjuda långvarigt stöd. Att det finns personer i organisationen som finns kvar även när det går bra för individen, och som inte släpper taget om ungdomarna i motgångar, beskrivs som ett annat resultat av projektet.

”Rutiner och arbetsmetoder kring KAA och den uppsökande verksamheten har implementerats i ordinarie verksamhet.”

Fortsättning för projekten

En av frågorna i slutrapporten för projekten gällde om och i så fall hur projekten kommer att leva vidare efter att de tagit slut. De flesta projekt har skrivit att verksamheten på något sätt kommer att leva vidare. Några skriver att medel för att fortsätta den påbörjade verksamheten kommer att finansieras med ordinarie budget och implementeras i ordinarie verksamhet, eftersom målgruppen är fortsatt prioriterad.

”Försteg fortsätter att utvecklas. Det finansieras delvis med kommunala medel, men de delar som handlar om utveckling bekostas även med tillfälliga projektmedel.”

”Projektets lärdomar och resultat kommer även att implementeras i ordinarie verksamhet.”

”Vår bedömning är att vi fått en bred kompetens inom framförallt socialförvaltningen kring en arbetsterapeuts profession och kunskaper som vi tidigare inte haft. Vi har även omvärldsbevakat på ett sätt som vi antagligen inte gjort om vi inte haft projektet igång vilket skapat nya kontaktnät som vi haft nytta av i andra delar av verksamheten. Förhoppningsvis har även vårt sätt att sprida kunskapen både inom och utanför kommunen i olika forum bidragit till att andra fått upp ögonen för hur man kan tänka in en arbetsterapeut kopplat till tex skolans värld, rehabiliteringsverksamhet eller arbetsmarknadsenhet.”

”Projektet kommer att implementeras i ordinarie verksamhet genom att det kommunala aktivitetsuppdraget kvarstår inom Arbetsmarknadsförvaltningen. Det fortsatta arbetet kommer att bedrivas stärkt av erfarenheterna från Two Touch. En av projektassistenter fortsätter sitt uppdrag inom ramen för ordinarie verksamhet.”

Andra projekt beskriver att det avslutade bidraget innebär att de kommer att behöva tänka om för att kunna fortsätta bedriva verksamhet men med minskad finansiering och att verksamheten inte kommer kunna fortsätta vara lika omfattande som tidigare vad till exempel gäller personal.

”Efter nästa år ska vi göra allt för att permanenta verksamheten och ha den som fast tjänst. Men oavsett fortsatta medel så har projektet genererat nya kunskaper och insikter som kommer bestå. Projektet har öppnat upp en ny samverkansarena, där

SFI, integrationshandläggare utgör viktiga parter.”

Ett fåtal projekt har inga planer på att fortsätta verksamheten, men skriver att projektet ändå lever vidare hos de ungdomar som deltog och genom aktiviteter som utvecklades under projektet.

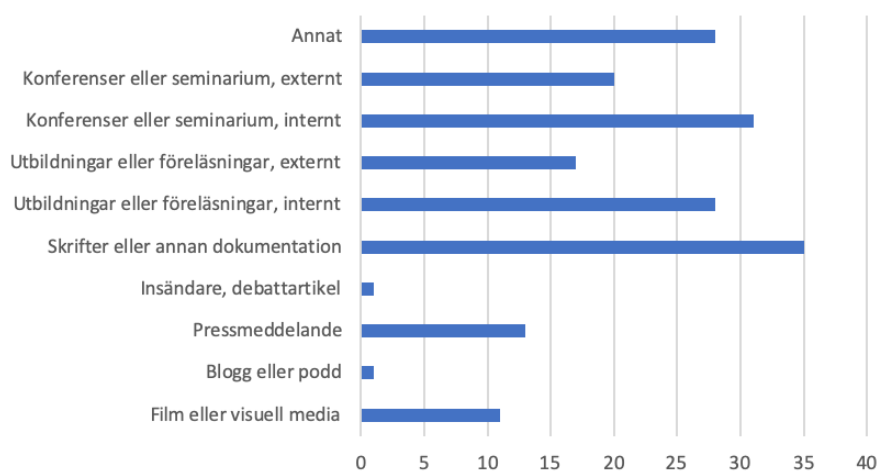
”Projektet kommer inte leva vidare i nuvarande form. Erfarenheter och kunskaper har hjälpt oss att utforma ”arbetsmarknadsutbildning” som i större utsträckning kommer implementeras i skolorna. Inflytande och delaktighet gör att ungdomar växer och lär sig mer om det demokratiska samhället.”

Spridning av projektens resultat

Projektet har i sina slutrapporter ombetts att ange hur de har spridit resultaten och erfarenheterna från sitt projekt genom att välja mellan ett eller flera valbara alternativ². Även alternativet *Annat* har funnits att välja på så att projekten kunnat lägga till egna metoder för spridning

Resultatet visar att det vanligaste tillvägagångssättet för att sprida projektets resultat var *Skrifter eller annan dokumentation* (35 av 57 projekt) tätt följt av *Konferenser eller seminarium, internt* (28 projekt). Mindre vanliga metoder för spridning var *Pressmeddelande* (13 projekt) och *Film eller visuell media* (11 projekt). Alternativen *Insändare, debattartikel* och *Blogg eller podd* användes endast en gång vardera.

Projektets metoder för att sprida sina resultat

Figur 6.2. Antal av de beviljade projekten 2016-2018 som i slutrapporten angav att de använt sig av en eller flera metoder för att sprida projektets resultat.

För att sprida sina resultat och effekter så använder sig projekten av flera olika metoder och i snitt använder sig varje projekt av fyra olika metoder. Under alternativet *Annat* har projekten bland annat skrivit följande:

² De tio alternativen i slutrapporten var följande: 1. Film eller visuell media 2. Blogg eller podd 3. Pressmeddelande 4. Insändare, debattartikel 5. Skrifter eller annan dokumentation 6. Utbildningar eller föreläsningar (internt) 7. Utbildningar eller föreläsningar (externt) 8. Konferenser eller seminarium (internt) 9. Konferenser eller seminarium (externt) 10. Annat.

”De resultat och erfarenheter vi har från det här året tar vi med oss in i nästa år. Hittills har vi spridit dem genom att ha en uppdaterad Facebooksida. Det har också handlat om mun till mun-spridning, att vi har varit med på olika personalmöten och informerat om vår verksamhet och de erfarenheter vi hittills fått.

”Resultatet har kommunicerats i olika forum i kommunen, samordningsförbundet, arbetsförmedlingen och de platser där försörjnings- och arbetsmarknadsfrågor diskuteras.”

”Spridning av resultat via e-post till kollegor och politiker inom organisationen.”

”Besök på Almedalen för att sprida Framsteg. Även kortare interna och externa möten för att sprida resultaten och erfarenheterna.”

”Projektet och resultatet har presenterats på frukostmöte som anordnades av samordningsförbundet och dit alla myndigheter inom förbundet bjuds in samt för samordningsförbundets styrelse.”

Slutsatser och bedömning

Slutsatser

Sammanfattningsvis bedöms statsbidraget till samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar ha haft störst effekt på lokal nivå i de områden där verksamheten har bedrivits. Bidragets resultat och effekter bör dock bedömas utifrån satsningens begränsningar. Av de projekt som har slutrapporterat nåddes cirka 4 700 unga som varken arbetar eller studerar och att bidraget har fått långtgående positiva effekter på främst individnivå, men även på samhälls- och organisationsnivå är tydligt, men begränsningar i långsiktighet och bidragets omfattning gör att resultaten blir begränsade.

Ett relativt lågt antal av Sveriges kommuner eller samordningsförbund har sökt och blivit beviljade bidrag inom denna satsning. Totalt beviljades 32 av 290 kommuner och 7 (med totalt 15 kommuner) av 83 samordningsförbund statsbidrag till samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar. Sett över de tre bidragsåren kan man konstatera att av de 32 kommunerna så är det 13, eller drygt 40 procent, som har fått bidrag i 2 eller fler år och 5, eller cirka 16 procent, som har fått bidrag under alla tre åren. För samordningsförbunden så har 4, eller nästan 60 procent, fått bidrag under samtliga tre år. En majoritet av samtliga projekten har där med pågått i 12 månader och myndigheten har i efterhand förstått att 12 månader är för kort tid för att hinna få igång verksamheten ordentligt och kunna se effekter, särskilt i de kommuner som inte redan har liknande verksamheter sedan tidigare. Det har vid flera tillfällen framkommit att projekt som finansierats med bidraget har kunnat använda resultatet av insatserna för att visa för sin kommunledning eller andra beslutsfattare att det lönar sig att arbeta med unga som varken arbetar eller studerar, både för kommunen och för ungdomarna själva. Bidraget har därmed till stor del fungerat som incitament för att kommunerna ska fortsätta satsa på denna typ av verksamhet. Flera projekt är nöjda med sina insatser och uttrycker tacksamhet över den möjlighet bidraget har gett dem för att börja eller fortsätta arbeta med att stötta unga som varken arbetar eller studerar till sysselsättning.

Utvecklingen för unga 16-24 år som varken arbetar eller studerar under de tre bidragsåren har utvecklats från cirka 80 000 under 2016 till cirka 71 000 under 2017, någon statistik för 2018 finns inte redovisad för närvarande. Trots en minskning av målgruppen så finns det med andra ord stor anledning att bredda verksamheten, både geografiskt och i antal projekt. MUCF:s rapport *Hitta vägen!* visar att utrikes födda tjejer klara sig bättre än utrikes födda killar genom den svenska skolan men att de trots detta arbetar i lägre utsträckning än de utrikes födda killarna. Utrikesfödda tjejer blir i större utsträckning behöriga både till gymnasieskolan och går i högre utsträckning igenom den med behörighet även till högre studier. Trots det är de överrepresenterade bland unga som varken arbetar eller studerar.¹ I underlaget från samtliga redovisade slutrapporter har endast 38 procent av de ungdomar som nåtts varit kvinnor,

¹ Hitta vägen! Ung idag 2019 – en studie om ungas väg genom skolan till arbetslivet, MUCF 2019

ingen särskild redovisning finns för de utrikes födda tjejerna. Många projekt har rapporterat att det är svårt att nå tjejer, trots att de i flera fall har försökt genom särskilt riktade insatser.

MUCF tar regelbundet fram statistik över antalet unga som varken arbetar eller studerar på kommunal nivå². I bidragets förordning (2016:82) fanns inga behovskriterier, utan bidraget beviljades utifrån likabehandlingsprincipen till de ansökningar som bedömdes ha högst kvalitet. Ett alternativ till detta skulle kunna vara en riktad satsning till de kommuner som enligt framtagen statistik har en hög andel unga som varken arbetar eller studerar. Det skulle bidra till att endast de kommuner och samordningsförbund som har störst behov skulle ges möjlighet att ta del av bidraget. Bidraget skulle därmed användas där det gör störst skillnad, och har störst påverkan på samhällsnivå. En risk med detta förslag är dock att ungdomar i utanförskap i mer välbärgade kommuner skulle förlora möjligheten att ta del av åtgärder finansierade av bidraget.

Ett annan möjlig väg att gå för ett eventuellt återinfört stöd vore att låta det fungera som ett allmänt bidrag fördelat efter en fördelningsnyckel, liknande MUCF:s stöd till *Öppen fritidsverksamhet*. För denna typ av fördelning skulle dock bidragsbeloppet behöva öka väsentligt, och det skulle finnas en risk att alla som rekviderade bidraget inte skulle använda medlen där det gör mest nytta.

Statskontoret har genomfört en utvärdering av bidraget som redovisas i rapporten *Utvärdering av strategin för unga som varken arbetar eller studerar*³. I rapporten konstateras bland annat att på individnivå så har bidraget upplevts som avgörande för de individer som har nåtts utav insatserna. Om individerna stått närmare arbetsmarknaden så har motiverande samtal och praktisk jobbsökande bidragit till att individerna kunnat gå vidare till varaktigt sysselsättning. Om individen stått längre från arbetsmarknaden så menar många av de intervjuade aktörerna att de inte haft tillgång till verktyg för att nå och stödja unga med svårare problematik i den utsträckning de behövt, och att andra aktörer som socialtjänsten eller psykiatrin behöver involveras. På verksamhetsnivå så har satsningen bidragit till att de lokala verksamheterna kunnat utveckla och stärka sitt arbete för att stödja Uvas. Nya metoder har kunnat utvecklas och testas och omfattningen av befintlig verksamhet har kunnat utökas. Stödet har givit verksamheterna nya insikter om målgruppen och vilka behov som finns för målgruppen och individerna, där flexibilitet och individanpassning är viktigt. Samverkan har utvecklats men behöver fortsatt förbättras, där samverkan med gymnasieskolorna lyfts fram som exempel. Resultaten på samhällsnivå ses som svaga då insatserna nått en väldigt begränsad grupp och en uppskattning är att insatserna sammanlagt kommer att ha nått drygt 2 procent av samtliga Uvas då statsbidraget avslutas. Rapporten konstaterar också att ingen märkbar kunskaps-spridning om vilken effekt metoder och insatser haft har skett. Kortsiktighet har inneburit att varken metoder eller effekter kunnat utvärderas fullt ut, och att det därför inte finns några erfarenheter att sprida vidare i någon större omfattning.

Enligt MUCF:s instruktion från 2018 ska myndigheten utifrån ungdomars olika förutsättningar och levnadsvillkor bidra till att ungdomar etablerar sig

---

² Statistiken återfinns på www.mucf.se/uv-as-statistik

³ Utvärdering av strategin för unga som varken arbetar eller studerar, Statskontoret

i arbets- och samhällslivet⁴. Statsbidrag till samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar borde därmed vara prioriterat inom myndighetens uppdrag. Mot bakgrund av detta gör MUCF följande bedömningar och förslag för att ta tillvara på erfarenheterna från de projekt som innehaft statsbidraget till samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar.

Myndigheten bedömer

Utifrån denna rapport kan vi konstatera

- att bidraget har haft stora positiva effekter för de unga som deltagit, men att antalet unga som nåtts har varit begränsat.
- att bidraget främst har gjort nytta på individnivå.
- att alla unga som går från utanförskap till sysselsättning är en stor ekonomisk vinst för samhället, både i form av ökade skatteintäkter och minskade utgifter för stat, kommun och landsting.
- att stödet har haft positiv (om än begränsad) påverkan på samhällsekonomin för de kommuner som har beviljats bidrag.
- att stödet i många projekt har bidragit till ökad samverkan såväl inom enskilda kommuner som med föreningar, näringsliv och myndigheter.
- att förankring och intresse från organisationers ledning är en förutsättning för att projektens insatser ska kunna implementeras i ordinarie verksamhet.
- att bidraget har gett kommuner som har beviljats bidrag incitament att fortsätta arbeta med dessa frågor.
- att bemötande, flexibilitet och individuella åtgärder är en framgångsfaktor för att lyckas med insatser för unga som varken arbetar eller studerar.
- att det kan behövas lång tid och tålamod för att stötta de ungdomar som står längst ifrån arbetsmarknaden.
- att det behövs fler riktade insatser för att nå fler unga kvinnor som varken arbetar eller studerar.
- Att det behövs mer omfattande och långsiktiga insatser som riktar sig mot grupper som har visat sig svårare att nå. Detta gäller till exempel unga med psykisk ohälsa, HBTQ-personer och individer med språksvårigheter
- att ett fortsatt, långsiktigt statsbidrag skulle vara ett bra komplement till MUCF:s uppdrag för unga som varken arbetar eller studerar.

Myndigheten föreslår

Myndigheten har, efter att ha fördelat bidraget under 2016–2018 och följt upp 2016 och 2017 års projekt samt 2018 års projekt som har slutrapporterat, följande förslag

- att MUCF ges fortsatt uppdrag att återigen arbeta med bidrag till insatser för unga som varken arbetar eller studerar.
- att ett återinfört bidrag har fokus på långsiktighet.
- att bidraget ökar i omfattning till minst 25 miljoner kronor⁵ per år, så att

⁴ Förordning (2018:1425) med instruktion för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor

⁵ Förslaget är beräknat på ungefär hur stort bidraget hade behövt vara per år för att kunna bevilja alla ansökningar som bedömdes ha hög kvalitet.

fler ansökningar av hög kvalitet ska kunna finansieras.

- att en särskild prioritering görs för att nå fler unga kvinnor som varken arbetar eller studerar
- att möjlighet ges att använda bidraget för att komplettera MUCF:s uppdrag för unga som varken arbetar eller studerar
- att MUCF inom detta uppdrag ges möjlighet att använda befintlig statistik för att göra en behovsanalys för ansökande kommuner.
- att MUCF ges i uppdrag att utreda hur ett eventuellt nytt bidrag skulle kunna utformas för att ge så stora effekter som möjligt för unga kvinnor och män.

Referenser

Fokus 13 – Unga och jämställdhet, rapport av MUCF 2013

Fokus 17:2 – Unga med funktionsnedsättning. Etablering i arbets- och samhällslivet, rapport av MUCF 2017

Statsbidrag till samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar. Bidragets användning, deltagarnas erfarenheter och effekter av beviljade projekt 2016, rapport av MUCF 2019

Förordning 2016:82 om statsbidrag till samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar, SFS nr: 2016:82, Utbildningsdepartementet, 2016-02-04

Förordning (2018:1425) med instruktion för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, SFS nr: 2018:1425, Utbildningsdepartementet, 2018-06-28

Kommunernas arbete med det kommunala aktivitetsansvaret, Skolinspektionen, 2016

Hitta vägen! Ung idag 2019 – en studie om ungas väg genom skolan till arbetslivet, rapport av MUCF 2019

Utvärdering av strategin för unga som varken arbetar eller studerar, Statskontoret

Navigatörcentrum visar vägen till arbete - Resultat och erfarenheter från satsningen på kommunal navigatörverksamhet, Ungdomsstyrelsens skrifter 2007:15. <https://www.mucf.se/publikationer/navigatorcentrum-visar-vagen-till-arbete>

Pojkars betyg och priset för utanförskap, Smart ekonomi i Borås, Borås stad och Sveriges Kommuner och Landsting, 2013

Slututvärdering Ung Komp, <http://www.projekteffekter.se/wp-content/uploads/2018/03/slututvardering-ung-komp.pdf>, Arbetsförmedlingen

Vägar framåt – strategi för unga som varken arbetar eller studerar, Utbildningsdepartementet, diarienummer U2015/05478/UF <https://www.regeringen.se/rapporter/2015/11/vagar-framat---strategi-for-unga-som-varken-arbetar-eller-studerar/>

Bilagor

Bilaga 1

Lista på beviljade projekt 2016, 2017 och 2018
(projektnamn, organisation, belopp)

Organisation	2016	2017	2018
Arbetsmarknads- och Integrationsenheten, Filipstads Kommun			603 652
Arbetsmarknadsenhet Vårgårda Kommun	450 000		
Arbetsmarknadsenheten, Arboga Kommun	384 000	656 000	644 575
Arbetsmarknadsförvaltningen Trelleborgs kommun	646 000	1 028 400	
Borlänge kommun	628 000	691 575	
Campus Nyköping, Nyköpings kommun		1 490 400	1 100 534
Columbus, Örgryte Härlanda Stadsdelsförvaltning, Göteborgs stad	1 052 000		
Finsam MittSkåne	500 000	500 000	918 900
Finspångs kommun		745 000	
Hammarö kommun		750 000	
Jobbcentrum, Hallstahammars kommun	815 000		
Kommunala aktivitetsansvaret, Örebro kommun	300 000	400 000	
Kungälv kommun	859 000	1 152 400	
Landskrona stad			1 202 400
Nedansiljans samordningsförbund		546 000	585 675
Norrtälje Kommun Arbetsmarknad & Integration	700 000		
Nybro kommun			793 830
Pajala kommun	277 000	300 000	267 000
Robertsfors kommun	375 000	375 000	380 000
Samordningsförbundet Bengtsfors Åmål Dals-Ed Säffle Årjäng			1 323 886
Samordningsförbundet Finsam Degerfors Karlskoga	600 000	750 000	570 000
Samordningsförbundet Finsam-Falun	480 000	510 000	570 000
Samordningsförbundet HBS	1 135 000		
Samordningsförbundet i Södertälje	750 000		

Organisation	2016	2017	2018
Samordningsförbundet Insjöriket (fd. MPHLA)	1 205 000	1 065 000	967 500
Socialförvaltningen Gnosjö kommun		759 300	
Socialförvaltningen, Haninge kommun	903 000		
Strängnäs kommun Jobbtorg			1 041 827
Sundbybergs stad			1 193 400
Svalövs Kommun Individ och familjeomsorgen	2 395 000	1 665 525	1 009 441
Söderköpings Kommun			745 750
Torsås kommun		836 000	955 800
Uppsala natur- och kulturcentrum		633 000	
Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen Sigtuna kommun	576 000		
Vägval ungdom Upplands Väsby kommun	590 000		
Värnamo kommun, Medborgarförvaltningen		608 000	
Åsele kommun	280 000		
Älvdalens Kommun		920 000	1 123 830
Österåkers Kommun	1 250 000	1 268 400	1 152 000
Antal beviljade organisationer: 39	17 150 000	17 650 000	17 150 000

Bilaga 2

Lista över orter där projekt har bedrivits med stöd av bidraget 2016–2018

Ort	Antal projekt
Arboga	3
Bengtstors	1
Borlänge	2
Degerfors	1
Djurås	2
Eslöv	3
Falun	3
Filipstad	1
Finspång	1
Gnosjö	1
Göteborg	1
Hallstahammar	1

Ort	Antal projekt
Haninge	1
Huddinge	1
Karlskoga	2
Kungälv	2
Landskrona	1
Malmö	1
Mölnadal	3
Norrtälje	1
Nyköping	2
Pajala	3
Robertsfors	3
Sigtuna	1
Skoghall	1
Strängnäs	1
Sundbyberg	1
Svalöv	3
Söderköping	2
Torsås	2

Lista över län där projekt har bedrivits 2016–2018. Siffran visar antal projekt som beviljats per län.

Län	2016	2017	2018
Dalarnas län	2	4	3
Kalmar län		1	2
Norrbottens län	1	1	1
Skåne län	3	3	3
Stockholms län	7	1	2
Södermanlands län		1	2
Värmlands län		1	1
Västerbottens län	2	1	1
Västmanlands län	2	1	1
Västra Götalands län	4	2	2
Örebro län	2	2	1
Östergötlands län		1	1
Uppsala län		1	
Jönköpings län		2	

Bilaga 3

Ungas röster - Citat från deltagarna i 2016, 2017 och 2018 års beviljade slutrapporter.

"Jag tycker allt har varit jättebra, har ingenting att klaga på. Är så tacksam för att jag fick vara med! Synd bara att det snart är slut."

"Projektet har hjälpt mig att fundera vidare med mina studier. Och hjälpt mig att komma vidare med körkortet, då det funnits tillfällen att läsa."

"Soft, känns inte jobbigt att gå hit. När jag gick i skolan kände jag ofta efter om jag inte var lite sjuk, men det gör jag inte när jag ska gå hit"

"Det är ett bra ställe här. Det finns en koppling med samhälle här."

"Känns bra att min kontaktperson kommer hem till mig"

"Har fått mer energi, blivit mer självsäker, börjat tjäna pengar och är lyckligare än någonsin!"

"En sysselsättning så jag inte bara sitter hemma och latar mig."

"Jag vill komma igång med att vara lite upptagen innan skolan börjar i höst."

"Jag har en vän som behöver hjälp. Kan ni träffa henne? Hon behöver hjälp av någon som faktiskt vet något och kan hjälpa till"

Till en början hjälpte ni mig att hitta en sysselsättning och att hitta tillbaka till skolan, sen har jag också fått ett stort stöd i min vardag just för att ni finns där för mig när jag behöver rådgivning eller helt enkelt att bara prata om vad som händer i mitt liv. Ni har stor förståelse och kommer med bra lösningar och hjälper mig att hitta mina egna lösningar. Utan er hade jag förmodligen varit arbetslös och utbildad. Ni hjälpte mig att bli mer självsäker och tänka mer för mig själv och jag mår sjukt mycket bättre över lag!"

Citat från ett av projektens utvärdering av grupp vägledning. Det bästa med gruppen...

"- var att träffa och prata med andra som sitter i samma sits som jag"

*"- Ingen press, att det kändes frivilligt och inte påtvingat, lugnt och skön miljö."
"Första gången någon har sett mig."*

"Skitbra att träffa andra vuxna."

"Känner mig starkare"

”Utan Finsam och gymmet har jag inte kommit ut ur min lägenhet, jag har fått ett nytt liv”

”Första gången som någon lyssnar på mig”

”Hade inte kunnat strukturera upp studierna utan hjälp”

”Bra att få hjälp med CV och hur man ska skriva”

”Äntligen har jag fått struktur och rutiner i livet”

”Utan Finsam hade jag inte stått på benen idag”

”Jag hade inte haft kvar min lägenhet om jag inte fått stöd av er i oktober”

”Vad skönt att någon lyssnar på mig”

”Fantastiskt att ni är här för min skull”

”Tack för idag. Tack för att du finns”

”Jag mår mycket bättre idag, de har hjälpt mig att ordna mitt liv.”

”Jag har fått information om olika yrkesutbildningar, exempelvis elektrikerutbildningen som jag var intresserad av. Detta hade jag inte kunnat ta reda på utan stödet från projektet. Hela resan har varit värdefullt för mig.”

”Jag har fått vägledning nu och vet vad jag ska plugga.”

”Jag vill utbilda mig till läkare, jag vet att det kommer att ta tid, men jag måste kämpa!”

”Jag ska antingen gå bygg eller natur. Egentligen vill jag ju plugga längre och så, men ni (sambället) betalar mycket pengar för mig. Jag vill göra rätt för mig - betala skatt...”

”Projektet ger mig möjlighet att undersöka vad jag vill göra nu efter gymnasiet. Här känner jag mig hemma och det är lugnt och tryggt. Nästa vecka ska jag börja på Samhall och det känns roligt, tycker jag.”

”Största skillnaden för mig har varit att känna att ni bryr er om mig, vem jag är och vad jag vill.”

”Jag har praktiserat på förskolan nu i en månad och jag ser ju att jag behövs. Barnen är så snälla och personalen frågar ju hela tiden vilken nästa gång jag kommer. Min mamma säger också att jag är mycket gladare nu och vi bråkar inte lika mycket.”

”Man kan ju oftast komma när det passar eftersom att vi bokar tiden tillsammans. Vi sitter ju ändå bara hemma på dagarna.”

”Det är bra med smskontakt. Jag tror att de flesta i vår ålder inte tycker om att prata i telefon. Skype och facebook är också bra. Speciellt om det är någon som inte vill gå ut eller om man är sjuk eller så att man ändå kan ha sitt möte över datorn eller mobilen. Om någon inte vågar komma så kanske det kan hjälpa dem att komma om de får använda Skype först”

”Jag har fått möjlighet att prata och uttrycka mig om mina tankar och fått feedback och hjälp med saker och ting ex bup eller till och med tandläkaren.”

”Att få hjälp med att hitta något att göra.”

”Jag har fått mer stöd här än jag fått förut”